

**T.C.
ISPARTA UYGULAMALI BİLİMLER ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ**

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
ORMAN MÜHENDİSLİĞİ ANABİLİM DALI**

**EMET (KÜTAHYA) YÖRESİNDE ETNOBOTANİK BİR
ÇALIŞMA**

Sefa TAVAS

**Danışman
Doç. Dr. İsmail DUTKUNER**

ISPARTA - 2019

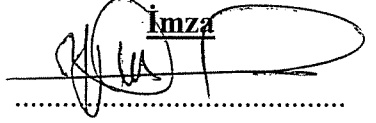
© 2019 [Sefa TAVAS]

TEZ ONAYI

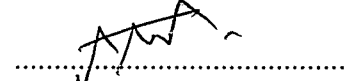
**EMET (KÜTAHYA) YÖRESİNDE ETNOBOTANİK BİR
ÇALIŞMA**

Sefa TAVAS tarafından hazırlanan bu tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Orman Mühendisliği Anabilim Dalı'nda **YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak kabul edilmiştir.

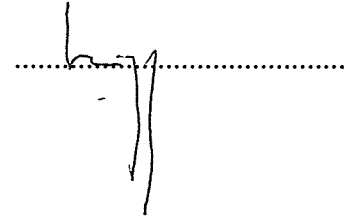
Başkan **Doç.Dr. İsmail DUTKUNER**
Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi

 İmza

Üye **Doç.Dr. Ayhan AKYOL**
Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi

Üye **Dr. Öğr. Üyesi Ulvi Erhan EROL**
Süleyman Demirel Üniversitesi

Yukarıdaki Jüri kararı Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun .../.../... tarih ve/..... sayılı kararıyla onaylanmıştır.

Prof.Dr. Yusuf UÇAR
Enstitü Müdürü

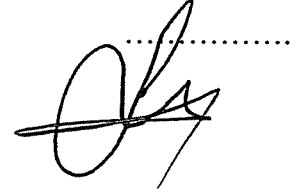
ETİK BEYANI

Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü tez yazım kurallarına uygun olarak ve bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yol ve yardıma başvurmaksızın hazırladığım bu tez çalışmasında;

Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, tez çalışmasında yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi, kullanılan verilerde ve ortaya çıkan sonuçlarda herhangi bir değişiklik yapmadığımı, bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu, tezime ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçlara katlanacağımı bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

27/05/2019

Sefa TAVAS

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
İÇİNDEKİLER	i
ÖZET.....	ii
ABSTRACT.....	iii
TEŞEKKÜR.....	iv
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	v
ÇİZELGELER DİZİNİ	vi
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ	vii
1. GİRİŞ	1
2. KAYNAK ÖZETLERİ	4
3. METARYEL VE YÖNTEM.....	8
3.1. Araştırma Bölgesi.....	8
3.1.1. Bölgenin konumu	8
3.1.2. Toprak yapısı.....	8
3.1.3. İklim özellikleri.....	9
3.1.4. Bitki örtüsü.....	11
3.2. Yöntem.....	12
4. BULGULAR VE TARTIŞMA	14
5. SONUÇ VE ÖNERİLER	34
KAYNAKLAR	38
ÖZGEÇMİŞ	40

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

EMET (KÜTAHYA) YÖRESİNDE ETNOBOTANİK BİR ÇALIŞMA

Sefa TAVAS

Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Orman Mühendisliği Anabilim Dalı

Danışman: Doç. Dr. İsmail DUTKUNER

Bu çalışma 2019 Ocak-Mayıs tarihleri arasında Kütahya'nın Emet ilçesi sınırları içerisinde gerçekleştirilmiştir. İlçe sınırları içerisinde yapılan arazi araştırmaları ve o bölgede yaşayan yerel halk ile yapılan söyleşiler ile doğal yayılış gösteren etnobotanik özellikleri bulunan 16 tür ve 20 örnek tespit edilmiştir. Bu türlerin 11 tanesi gıda alanında, 7 tanesi çay elde edilmesinde, 2 tanesi kozmetik alanında 2 tanesi baharat ürünlerinde kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu ürünlerinin hangi alanlarda kullanımını tespit etmeye yönelik olarak Emet ilçe köy ve beldelerinde bu ürünleri bilen, tanıyan, yapan ve ürünleri ekonomik olarak değerlendiren 45 kişi ile söyleşi çalışmaları gerçekleştirilmiştir. Bunun yanı sıra Emet Orman İşletme Müdürlüğü, Tarım İlçe Müdürlüğü ve HAYKOOP Kütahya Bölge Birliği'nden ürünlerin florası ve bölgenin ekolojik özellikleri hakkında sözlü bilgi alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Emet, Etnobotanik, Flora, Kütahya, Tıbbi ve Aromatik Bitkiler

2019, 40 sayfa

ABSTRACT

M.Sc. Thesis

A STUDY OF ETHNOBOTANY IN EMET (KÜTAHYA) REGION

Sefa TAVAS

**Isparta University of Applied Sciences
The Institute of Graduate Education
Department of Forest Engineering**

Supervisor: Assoc. Prof. Dr. İsmail DUTKUNER

This study was performed between January-May 2019 within the boundaries of Emet district of Kütahya. In here, 16 species and 20 samples with natural distribution and ethnobotanical properties were determined with field surveys conducted within the boundaries of the district and the interviews with the local people living in that region. It has been determined that 11 of these species are used in food field, 7 in tea production, 2 in cosmetic area and 2 in spice products. To determine the areas in which the products are used, in Emet's villages and towns, 25 interviews were conducted with 45 people who knew, made and evaluated the product economically. Also, oral information about the flora of the products and ecological characteristics of the region has been obtained from Emet Forestry Directorate, Agriculture District Directorate and HAYKOOP Kütahya Region Union.

Key Words: Emet, Ethnobotany, Flora, Kütahya, Medicinal and Aromatic Plants

2019, 40 pages

TEŞEKKÜR

Bu araştırma için beni ynlemdiren, karşılaştığım zorlukları bilgi ve tecrbesi ile aşmamda yardımcı olan değerli Danışman Hocam Do. Dr. İsmail DUTKUNER'e teőekkürlerimi sunarım.

Deneyimlerini benimle paylařan Hasbi KIZILHAN'ateőekkr ederim.

Bölgenin arazi çalışmalarında beni yardımcı olan Yusuf ÇALIŐKAN beyefendiye teőekkürü bir borç bilirim.

Emet Orman İşletme Müdürlüğü, Tarım İlçe Müdürlüğü ve HAYKOOP Kütahya Bölge Birliği yöneticilerine yaptığı desteklerinden dolayı teőekkürlerimi sunarım.

Tezimin her aşamasında beni yalnız bırakmayan aileme, eşim Büřra TAVAS'a sonsuz sevgi ve saygılarımı sunarım.

Sefa TAVAS
ISPARTA, 2019

ŞEKİLLER DİZİNİ

	Sayfa
Şekil 3. 1. Çalışma alanının konumu	8
Şekil 3. 2. Emet ilçesinin sıcaklık grafiği	9
Şekil 3. 3. Emet ilçesinin yağ miktarı	10
Şekil 3. 4. Emet ilçesinin rüzgar şiddeti.....	11
Şekil 3. 5. Kurutulmuş sıvı ve katı bitki örnekleri	12
Şekil 3. 6. Toplanan örnekler	13
Şekil 3. 7. Toplanan örnekler	13
Şekil 5. 1. Emet Yöresi'nde belirlenen bitkilerin familyaları	34
Şekil 5. 2. Emet Yöresi'nde tespit edilen türlerin kullanılan kısımları.....	35
Şekil 5. 3. Emet Yöresi'nde belirlenen bitkilerin kullanım amaçları.....	35

ÇİZELGELER DİZİNİ

	Sayfa
Çizelge 3.1. Çalışma yapılan köyler	13
Çizelge 4.1. Alıç sirkesinin yapılışı	14
Çizelge 4.2. Kurutulmuş kara erik	15
Çizelge 4.3. Hasat edilmiş sarı ot.....	16
Çizelge 4.4. Kızılcık turşusu yapılışı	17
Çizelge 4.5. Kızılcık tarhanası yapılışı	18
Çizelge 4.6. Kızılcıktan marmelat yapımı.....	19
Çizelge 4.7. Kanlıca mantarı köftesi yapılışı	20
Çizelge 4.8. Karaçam kozalak reçeli yapımı.....	21
Çizelge 4.9. Karaçam sürgün reçeli yapılışı	22
Çizelge 4.10. Kekik hasadı ve kekik tohumu alımı	23
Çizelge 4.11. Kantaron otu hasadı ve kantaron çayı üretimi	24
Çizelge 4.12. Ardıç tohumunun elde edilmesi	25
Çizelge 4.13. Hatmi çiçeğinin kurutulması	26
Çizelge 4.14. Çam sakızı, karaçam reçinesi edinimi	27
Çizelge 4.15. Ahlat meyvesi (yaban armudu).....	28
Çizelge 4.16. Isırgan otu	29
Çizelge 4.17. Adaçayı hasadı	30
Çizelge 4.18. Yavşan hasadı	31
Çizelge 4.19. Civan perçemi hasadı	32
Çizelge 4.20. Muşmula meyvesi	33
Çizelge 5.1. Bölgede gıda olarak kullanılan bitkiler.....	36
Çizelge 5.2. Bölgede çay olarak kullanılan bitkiler	36
Çizelge 5.3. Bölgede kozmetik olarak kullanılan bitkiler.....	37

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

cm	Santimetre
dk	Dakika
Gps	Coğrafi bilgi sistemi
gr	Gram
kg	Kilogram
lt	Litre
m	Metre
sn	Saniye
₺	Türk lirası

1. GİRİŞ

Üç farklı bölgenin kesişim noktası olan ülkemiz sahip olduğu toprak özellikleri ve jeolojik yapısı nedeniyle 174 familyaya ait 1251 cins 12000'den fazla tür ve tür altı taksona ev sahipliği yapmaktadır. Tüm kıta Avrupa'sında bulunan 12000 bitki taksonu bulunduğu hesaba katıldığında ülkemizin bitki çeşitliliği bakımından ne kadar zengin olduğu açıkça görülmektedir (Kendir ve Güvenç, 2010).

Ülkemizin bu bitki çeşitliliği bölgeden bölgeye yöreden yöreye farklı isimlerle anılmaktadır. Hatta aynı bitkinin eski toprak tabir edilen kişilerin bildiği bitki ismi ile yeni neslin bildiği ismi arasında farklılık olabilmektedir. Bu durumda bitkiler ile yapılan bilimsel çalışmalarda sorun teşkil etmektedir. Bir yörede çalışma yapan bilim insanları ile o yöre halkının aynı bitki ile ilgili bilmiş olduğu isim farklılık gösterdiği için yerel halk ile bilimsel çalışmalar arasında bir bütünlük kurmak zorlaşmaktadır. Kendir ve Güvenç (2010), yayınlamış oldukları bir çalışmada "Bilimsel verilerin halkla bütünleşebilmesi için yerel bitki isimlerinin de tespit edilerek güncellenmesi gereklidir" demişlerdir. Bu bağlamda bitki isimlerinin güncelleştirme aşamasında etnobotanik bilimi araştırmacılara yardımcı olmaktadır.

Etnobotanik insanların ve bitkilerin birbirleri ile olan etkileşimini konu edilen bir bilim dalıdır. İlk olarak 1985'te W. Harshberger tarafından ortaya konmuş olan etnobotanik terimi insan (ethno) ve bitki (botany) kelimelerinden bir araya gelmektedir (Cotton, 1997).

Harshberger'den sonra etnobotanik terimi ile ilgili farklı tanımlar ortaya konulmuştur. Robins vd. (1916), etnobotanik terimini sadece bitkilerin kullanım kaydı olarak değil aynı zamanda tüm çevrenin geleneksel etkisi olarak tanımlamışlardır. Gilmour (1932), sadece bir kabileye ait bitkilerin botaniği olarak değil bütün bitki hayatı ve bitkilerin geleneksel bilgi çeşitliliği olarak ifade etmiştir. Martin (1995), etnobotanik terimini yerel halkın doğal çevreyle etkileşimini tanımlayan bütün bitkilerle ilgili çalışmaların tamamı olarak ifade etmiştir.

Etnobotanik alanı ile ilgili bir çalışma yapabilmek için bazı bilgi ve donanımlara ihtiyaç duyulmaktadır. Jain (2010), gerekli olan bu bilgi ve donanımlarla ilgili "A

manual of ethnobotany" adlı eserinde bazı kriterler ortaya koymuştur. Jain etnobotanik alanıyla ilgili çalışma yapacak bir kişide, insanlar ve bitkiler arasındaki ilişkiyi anlamak için içten bir istek ve motivasyona sahip olmak gerekmektedir. Ayrıca o kişinin araştırma yapacağı bölgenin florası hakkında bilgi sahibi olması gerektiği, araştırma sonucu ortaya çıkacak ürünü kullanacak olan hedef kişilerin etnolojisiyle ilgili bilgi sahibi olması gerektiği ve ortaya çıkan ürünlerin insan vücudu üzerinde nasıl bir etki yapacağını bilmesi gerekmektedir.

Etnobotanik bir çalışma yapmadan önce gerekli literatür taraması yapılmalı ve gerekli olan ön bilgiler literatürden çıkartılmalıdır. Daha sonra araştırma yapacağımız bölgenin florası hakkında bilgi sahibi olunmalıdır. Araştırma yapılacak bölgedeki türlerin nasıl yayılım gösterdiği ve hangi rakımlarda bulunduğu gibi ön bilgiler daha önceden yapılmış olan flora çalışmalarından elde edilir. Eğer araştırma yapılacak bölgeyle ilgili herhangi bir çalışma yapılmadı ise, kişi bitkilerin yayılımı ve bulunduğu rakımları tespit etmek için bizzat araziye çıkmalıdır. Bölgenin florası hakkında yeterli bilgiye sahip olunduktan sonra çalışmanın yapılacağı bölgeye gidip yerel halk ile ilgili bilgi sahibi olunması da gerekmektedir. Yerel halkın tanınmasındaki amaç yerel halkın bu bitkileri nasıl kullandığıyla ilgili bilgilere ulaşabilmektir.

Jain (2010), tarafından ortaya konulan kriterleri sağladıktan sonra etnobotanikçi, çalışma yapacağı bölgeyle ilgili yerel halktan ön bilgileri aldıktan sonra yerel halkın hangi bitkileri hangi amaçlar doğrultusunda kullandığını belirlemek için bu kişiler ile söyleşi veya yazılı anketler yapılmalıdır. Söyleşi ve anketleri yaptıktan sonra o bölgeyi iyi bilen kişi veya kurumlar ile gidilip bitkiler toplanmalıdır. Literatür araştırmasından o bölgeyle ilgili elde edilen türlerin varsa fotoğrafları çekilip yerel halka bu türleri hangi amaçlar doğrultusunda kullandığı sorulmalıdır. Bu sayede bölgede halkın faydalandığı fakat söylemeyi unuttuğu veya gözden kaçırdığı türlerinde kayıt altına alınması sağlanır. Yerel halkla yapılan söyleşi veya anketler sonucu belirlenen türler bir yandan toplanırken diğer yandan arazide bulunan türler halka sorularak tespit edilmeye çalışılır. Toplanan bütün bitkiler hem bilimsel isimleriyle hemde yerel halkın kullandığı ismiyle yazılarak çalışma tamamlanır ve bu bilgilerin gelecek nesillere aktarılması sağlanır.

Bu alışma Kütahya'nın Emet bölgesinde geçmişten günümüze aktarılan ve günümüzde unutulmaya yüz tutmuş veya kullanım alanı ve faydaları bilinmeyen bitkilerin özelliklerini tespit etmek ve araştırma sonucu elde edilen bilgilerin gelecek nesillere aktarılması için yapılmıştır.

2. KAYNAK ÖZETLERİ

Yücel vd. (2000), Kütahya'nın Gediz İlçesinde halk arasında 9 bitki türünün kullanışı ile ilgili bir çalışma ortaya koymuşlardır.

Aslan (2002), Ege Bölgesinde (İzmir, Aydın, Manisa, Uşak, Burdur ve Kütahya) 106 adet tıbbi bitki türünü tayin etmiş ve bu bitkiler hakkında halk tarafından verilen bilgiler bilimsel veriler ile karşılaştırılarak bir değerlendirme çalışması yapmıştır.

Eyiñç (2002), Kütahya ilindeki 57 adet bitkinin halk ilacı olarak değişik amaçlarla ve değişik şekillerde kullanıldığını ortaya koymuştur.

Dutkuner (2004), "Eğirdir (Isparta) Yöresi Ormanlarının Floristik Analizi" çalışmasından Eğirdir yöresindeki vejetasyon tiplerini, otsu ve odunsu taksonlarının yanı sıra bu yöredeki faydalı bitkileri ve korunmada öncelikli bitkilerin taksonlarını da incelemiştir. Çalışmada 3 vejetasyon tipi ve 89 faydalı bitki taksonu belirlenmiştir.

Doğanoğlu, Gezer ve Yücedağ (2006), "Göller Bölgesi Yenişarbademli Yöresinin Önemli Bazı Tıbbi ve Aromatik Bitki Taksonları Üzerine Araştırmalar" isimli çalışmasında 43 tıbbi ve aromatik bitki tespit etmişler ve bu taksonların yerelde nasıl kullanıldıklarını da ortaya koymuşlardır.

Elçi ve Erik (2006), "Güdül (Ankara) ve Çevresinin Etnobotanik Özellikleri" adlı çalışmasında 23 bitkinin ilaç yapımında, 11 bitkinin besin kaynağı olarak kullanıldığını belirlemişlerdir.

Bulut (2008), "Bayramiç (Çanakkale) Yöresinde Etnobotanik Araştırmalar" adlı doktora tezinde Bayramiç'e bağlı 76 köy ve beldeye giderek etnobotanik kullanımı olan 193 bitki taksonu tespit etmiştir. Bu taksonlarının 161 tanesi yabancı, 32 tanesi yörede yetiştirilen bitkilerdir. Tespit edilen bu bitkilerin 90'ı halk ilacı, 68'i besin, 27'si hayvan yemi, 17'si çay, 15'i süs, 14'ü yakacak, 9'u süpürge, 9'u baston, 9'u baharat, 6'sı çit ve 6'sı boya olarak kullanılmaktadır. Ayrıca bu çalışmada 185 bitki ilk kez tespit edilmiştir.

Satıl vd. (2008), “Madra Dağı (Balıkesir/İzmir) ve Çevresinde Etnobotanik Bir Çalışma” adlı çalışmada 115 takson tespit belirlenmiştir. Bu taksonların halk tarafından 52'si gıda, 46'sı ilaç, 19'u yem, 14'ü el sanatları ve 10'tanesi süs bitkisi olarak kullanıldığı ortaya konulmuştur. 12 bitki türünün ise halk tarafından alınıp satıldığı tespit edilmiştir.

Deniz vd. (2010), “Uşak Üniversitesi ve yakın çevresindeki bazı bitkilerin mahalli adları ve etnobotanik özellikleri” adlı çalışmada 36 familya ve 88 cinse ait 95 takson ortaya koymuşlardır. Bu taksonlardan, 71'i tıbbi, 50'si gıda, 25'i çay, 6'sı baharat, 6'sı süs, 5'i yakacak olarak ve 25'i ise değişik amaçlar için kullanıldığını belirlenmişlerdir.

Gürdal (2010), “Marmaris (Muğla) İlçesinde Etnobotanik Bir Araştırma” isimli yüksek lisans tezinde 95 takson belirlemiştir. Bu taksonlardan 65'i halk tarafından ilaç, 41'i gıda, 12'si baharat veya çay, 8'i yakacak veya süpürge, 7'si hayvan yemi olarak kullanıldığı tespit edilmiştir.

Kendir ve Güvenç (2010), “Etnobotanik ve Türkiye’de Yapılmış Etnobotanik Çalışmalara Genel Bir Bakış” adlı çalışmada 1998-2008 yılları arasında yapılan 91 etnobotanik çalışma incelemiş ve özetlemişlerdir. Yapılan bu incelemeye göre bu tip çalışmaların İç Anadolu bölgesinde yaygın olduğunu, fakat Kırıkkale ve Batman illerinde henüz böyle bir çalışmanın olmadığını saptamışlardır.

Koyuncu vd. (2010), “Risk Categories and Ethnobotanical Features Of The *Lamiaceae* Taxa Growing Naturally in Osmaneli (Bilecik / Turkey) and Environs” adlı çalışmada *Lamiaceae* familyasına ait 24 cinse ait 38 tür, 17 alttür ve 13 varyete seviyesinde olan toplamda 68 tür ve türaltı takson belirlemişlerdir. Belirlenen taksonların elementlerinden bahsederek bölgede kullanımı yaygın olan cinslerin *Thymus*, *Salvia*, *Sideritis*, *Origanum* ve *Stachys* olduğunu ve bu cinslerin ne tür hastalıklarda kullanıldıklarını tespit etmişlerdir. Ayrıca *Lamiaceae* familyasından olup da etnobotanik özelliklerine rastlanmayan cinslerin *Scutellaria*, *Phlomis*, *Nepeta*, *Lycopus* ve *Wiedemannia* cinsleri olduğunu ortaya koymuşlardır.

Uysal vd. (2010), “Kapıdağ Yarımadası’nın (Türkiye) Etnobotanik Özellikleri” adlı çalışmada bu yarımada bulunan 7 köydeki 119 kişi ile görüşmüşlerdir. Görüşme sonunda elde edilen 47 familyaya ait 88 taksonun etnobotanik özelliklerini belirlenmişlerdir. Buna göre bu taksonlardan, 44 ü tıbbi, 40’ı gıda, 4’ü boya, 12’si diğer amaç, 4’ü yakıt, 5’i süs amacıyla kullanıldığı tespit edilmiştir.

Akaydın vd. (2011), “An ethnobotanical survey in selected towns of the Mediterranean subregion (Turkey)” adlı çalışmalarında Hatay (İskenderun, Narlıca), İçel (Erdemli, Tarsus, Silifke) ve Isparta (Sav) illeri ve ilçelerinde 379 kişi ile görüşerek 39 familyaya ait 88 bitki taksonunun etnobotanik özelliklerini tespit etmişlerdir. En çok kullanılan familyaların Rosaceae, Asteriaceae ve Lamiaceae olduğunu belirlenmiştir. Taksonlara ait 152 kullanımın %25’i mide hastalıklarında, %19.7’si solunum rahatsızlıklarında ve %11.8’i üreme problemlerinde kullanıldığı ortaya koyulmuştur.

Aktan (2011), “Yenişehir (Bursa) Köylerinin Etnobotanik Özellikleri” adlı yüksek lisans tezinde 63 familyaya ait 181 takson tespit etmiştir. Bu taksonlardan 8’inin endemik olduğunu belirtmiştir. Aktan tarafından belirlenen 181 taksonun, 70’inin gıda, 67’sinin tıbbi, 32’sinin süs, 19’unun araç-gereç yapımında, 14’ünün hayvan yemi, 13’ünün mezarlık süs bitkisi, 11’inin yakacak, 5’inin hayvan hastalıklarının tedavisinde, 5’inin çay, 4’ünün baharat, 3’ünün boya elde etmede kullanıldığı ortaya koyulmuştur. Belirlenen bu kullanımların dışında 40 taksonun birçok daha kullanım alanını tespit etmiştir.

Çilden (2011), “Paşa Yaylası (Aydın) Florası ve Etnobotanik Özellikleri” adlı yüksek lisans tezinde 72 familya ve 262 cinse ait 400 tür, 4 alttür ve 3 varyete olmak üzere toplam 407 takson tespit etmiş ve bu taksonların elementlerini ve familyalarını belirtmiştir. Yapılan çalışmada araştırma alanındaki belirlenen bitkilerin etnobotanik özellikleri hakkında da bilgi vermiştir.

Keskin (2011), “Kadınhanı (Konya) ve Çevresinde Yetişen Bitkilerin Etnobotanik Özellikleri” adlı yüksek lisans tezinde 39 familyaya ait 108 taksonun 75’i gıda, 56’sı tedavi, 22’si yem, 13’ü eşya, 2’si süs, 9’u yakacak ve 2’si çeşitli amaçlar için

kullanıldığını tespit etmiştir. İlaveten çalışmada yerel halktan 153 kişi ile görüşerek bitkilerin hangi amaçlar için kullanıldığını hakkında bilgi de yer verilmiştir.

Poyraz Kayabaşı (2011), “Manyas ve Köylerinde Etnobotanik Bir Çalışma” adlı yüksek lisans tezinde 62 familyaya ait 173 takson tespit etmiştir. Bu taksonlardan 80'i tıbbi, 79'u gıda, 36'sı hayvan yemi, 28'i süs, 17'si el sanatları, 14'ü yakacak ve 9'u boya amacıyla kullanıldığını tespit etmiştir. Bu çalışmada taksonların nerede ve hangi amaçla kullanıldığını tespit etmek için 115 kişi ile yapılan anket sonuçları da yer verilmiştir.

Polat vd. (2013), “Havran ve Burhaniye (Balıkesir) yörelerinde el sanatlarında yararlanılan bitkiler üzerine etnobotanik araştırmalar” adlı çalışmalarında 21 köy ve 8 semt pazarında yaptıkları çalışmada 46 taksonun halk tarafından el sanatlarında kullanıldığını tespit etmişlerdir. Taksonların 16'sı ağaç işlerinde, 9'u boyar madde, 7'si süpürge, 5'i sepet-sele, 3'ü tespih ve 6'sı diğer alanlarda kullanımı olduğunu belirlenmiştir.

Sargın (2013), “Alaşehir ve Çevresinde (Manisa) Tarımsal Biyoçeşitlilik ve Etnobotanik Araştırmaları” adlı doktora tezinde, 69 familya ve 201 cinse ait tür ve tür altı seviye 241 bitki taksonu tespit etmiştir. Bu taksonların 144'ü gıda, 210'u ilaç, 22'si yakacak, 107'si hayvan yemi, 105'i el sanatları, 36'sı süs bitkisi için ve 126'sı çeşitli amaçlarla kullanıldığını belirlenmiştir. Bu çalışmada bu taksonlara ilaveten 23 mantar çeşidi ile ilgili bilgilere de yer verilmiştir.

Selvi vd. (2013), “Kazdağlarından (Balıkesir-Edremit) Toplanan ve Çay Olarak Tüketilen Tıbbi ve Aromatik Bitkiler” adlı çalışmalarında 20 aktar ve 7 halk pazarını gezerek halkın farklı amaçlar için kullanmış olduğu bitkileri tespit etmişlerdir. Belirlenen 11 bitkinin en fazla *Lamiaceae* familyasına ait olduğunu tespit edilmiştir.

3. METARYEL VE YÖNTEM

3.1. Araştırma Bölgesi

3.1.1. Bölgenin konumu

Emet, Ege Bölgesi'nin iç batı anadolu bölümünde yer alan Kütahya iline bağlı bir ilçedir (Şekil 3.1). Emet ilçesinin konumu 39° 20' 39.8904" Kuzey ve 29° 15' 28.4328" Doğu gps koordinatları arasındadır. İlçenin rakımı deniz seviyesinden 960 m yüksekliktedir. Emet ilçesinin kuzeyinde Tavşanlı ilçesi, güneyinde Hisarcık ilçesi, batısında Simav ilçesi, doğusunda Çavdarhisar ve Aslanapa ilçeleri mevcuttur.

Şekil 3. 1. Çalışma alanının konumu

3.1.2. Toprak yapısı

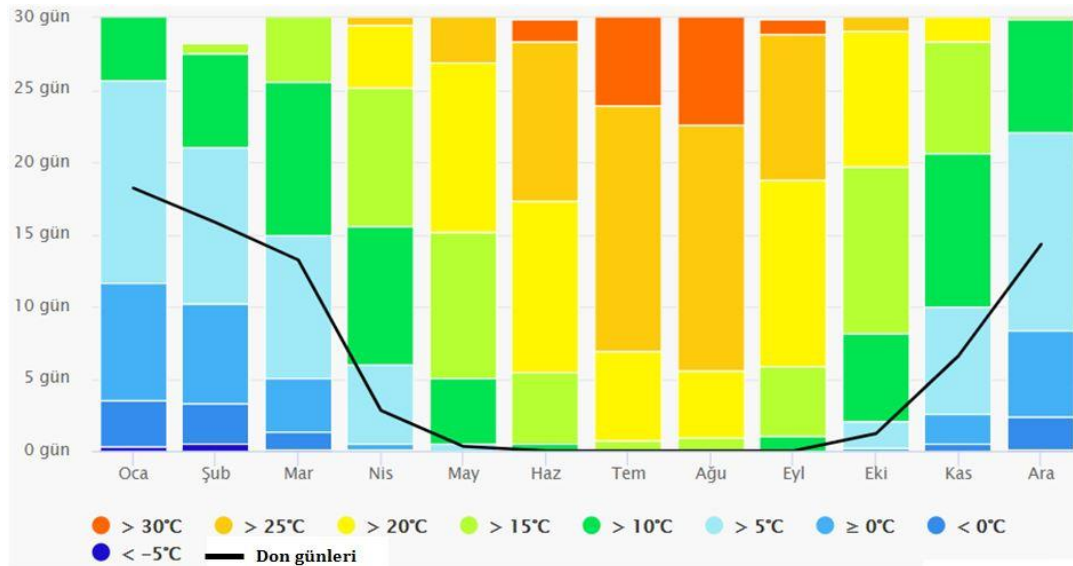
Emet ve çevresinde kahverengi orman toprakları, kireçsiz kahverengi orman topraklar, kestane renkli topraklar, rendzina topraklar ve alüvyal topraklar bulunmaktadır.

3.1.3. İklim özellikleri

İlçemizin iklim yapısı çeşitlilik gösterir. Ege, Marmara ve İç Anadolu Bölgesi iklim tipleri arasında bir geçiş iklimine sahiptir. İlçede, tam bir kara iklimi hüküm sürer. Kışları sert ve soğuk, yazları ise sıcak geçer. Baharlar genellikle yağışlıdır. İlçe topraklarının büyük bir bölümü çam ormanları ile kaplıdır. Tepelik yerlerde meşelikler çok yer tutar. Ormanların eteklerinde çevre halkının 'murt' adını verdiği küçük boylu, çok dallı ve geniş sert yapraklı ağaçlar görünür. Çam ormanlarıyla kaplı dağlarıyla, Emet, zengin bir orman varlığına sahiptir.

3.1.3.1. Sıcaklık

Emet ilçesinde yazlar sıcak ve kurak, kışlar soğuk ve yağışlı geçer. Yıllık sıcaklık ortalaması 10,5°C'dir. En sıcak aylar, temmuz ve ağustos, en soğuk aylar ocak ve şubattır. İlçemizde ölçülen en yüksek sıcaklık, 38,6°C'dir. En düşük ölçülen sıcaklık ise - 18,1°C'dir. Buradan da anlaşılacağı gibi, yıllık sıcaklık 66,7°C ile büyük bir fark gösterir (Şekil 3.2).

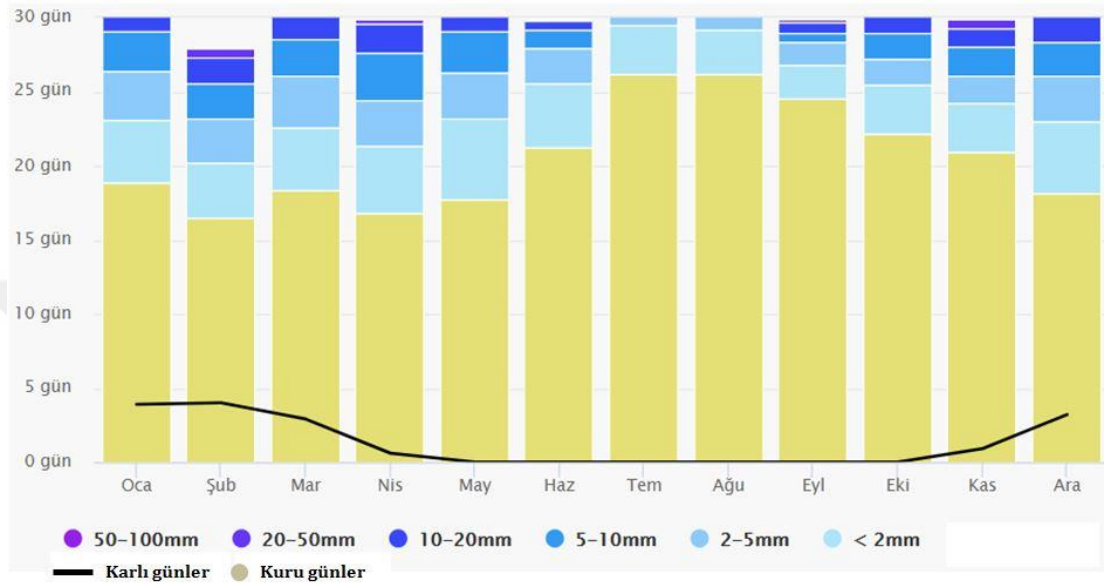

Şekil 3. 2. Emet ilçesinin sıcaklık grafiği

3.1.3.2. Yağışlar

Emet ilçesinde yağışlar, karasal iklime bağlı olarak, kış, ilkbahar ve sonbaharda görülür. Yazları genellikle kuraktır. Yıllık ortalama yağış miktarı 565 mm'dir. En

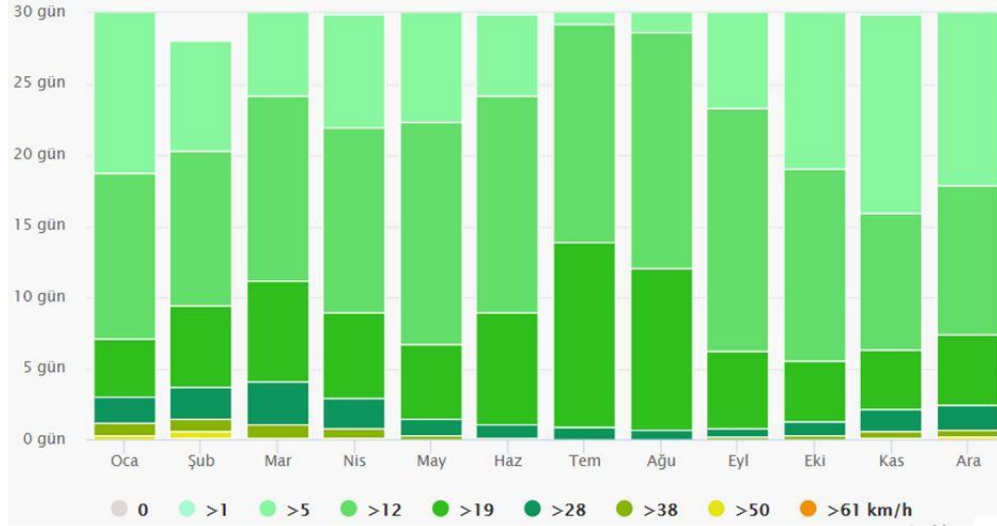
yağışlı ay aralık, en kurak ay ağustostur. Yağışların %38,8'i kış, %29,4'ü İlkbahar, %12,5'i yaz, %19,3'ü sonbahar aylarında düşer. Kış aylarında, sıcaklığın düşük ve yükseltinin fazla olması nedeniyle yağışlar, genellikle kar şeklinde, diğer mevsimlerde yağmur şeklindedir. Kar yağışlı günlerin, yıllık ortalama sayısı 19 gündür. Kar kalınlığı ortalama 12 cm civarındadır (Şekil 3.3).

Şekil 3. 3. Emet ilçesinin yağ miktarı

3.1.3.3. Basınç ve rüzgârlar

Kütahya çevresinde ortalama hava basıncı, 904,7 milibardır. En düşük hava basıncı 873 milibar, en yüksek hava basıncı 928,4 milibardır. Kütahya, yaz aylarında bir alçak basınç merkezi olduğu için, özellikle kuzey sektörlü rüzgârlara açıktır. Kütahya'da hâkim rüzgâr yönü, kuzeydir. Yıldız adlı kuzey rüzgârı, her yıl ortalama 2944 kez eser. Bunu kuzeybatıdan esen karayel izler. Daha sonra güneybatıdan esen lodos rüzgârı görülür. İlimizde ortalama rüzgâr hızı 1,7 m/sn'dir (Şekil 3.4).

Şekil 3. 4. Emet ilçesinin rüzgâr şiddeti

3.1.4. Bitki örtüsü

Bitki örtüsü bakımından Kütahya ve çevresi İç Anadolu, Ege ve Marmara bölgelerinin özelliğini taşır. Bölgenin hâkim bitki topluluğu kara ikliminin bitkileri olmasına rağmen, vadi içlerinde, Karadeniz'in nemli tesirlerine açık kesimlerinde, bilhassa dağlık bölgelerinin kuzey meyillerinde deniz bitki topluluğu, Ege ve Marmara yoluyla Akdeniz tesirinin görüldüğü kesimlerde Akdeniz bitki örtüsü yer alır ve ilçe topraklarının yarısı orman ve fundalıklarla, %12'si çayır ve meralarla, %35'i ekili alanlarla kaplıdır. Ormanlar çok yüksek platolardadır. Ormanlarda karaçam, ardıç ve meşe ağaçları çoğunluktadır.

2019 Ocak ve mayıs ayları arasında 18 köye gidilerek oralardan herbaryum tekniklerine göre bitki örnekleri toplanıp bu çalışma için arazi materyalini oluşturmaktadır (Çizelge 3.1).

Alınan bitki örnekleri dışında yöre halkı ile söyleşiler gerçekleştirilmiş olup, bu söyleşiler de bu tezin materyalini oluşturmaktadır. Toplamda 45 kişiyle söyleşi yapılmıştır. Bu kişilerden 40 'tanesi erkek ve 5 tanesi de kadındır. Mesleklerine bakıldığında 35 kişisi çiftçi, 5 kişisi memur ve 5 kişide ev hanımıdır.

Çizelge 3. 1. Çalışma yapılan köyler

Çalışmak için gidilen köyler		
İğdeköy	Küreci	Kabaklar
Yarış	Eğrigöz	Bahatlar
Günlüce	Emet (Merkez)	Sarıayak
Karabasan	Uzunçam	Umutlu
Yenice	Katrandağı	Konuş
Samrık	Kayı	İkibaşlı

3.2. Yöntem

Bitkilerin çiçek açma ve meyve verme zamanları gözlemlenerek yerel halk tarafından toplanmış ve kurutulmuş, katı, sıvı halde olan örnekler 2019 Ocak ve Mayıs ayları arasında yerel halktan alınmıştır (Şekil 3.5, 3.6 ve 3.7). Örneklerin teşhisi, "Flora of Turkey and the Aegean Islands" (P.H. DAVIS)' a göre yapılmıştır.

Şekil 3. 5. Kurutulmuş sıvı ve katı bitki örnekleri

Şekil 3. 6. Toplanan örnekler

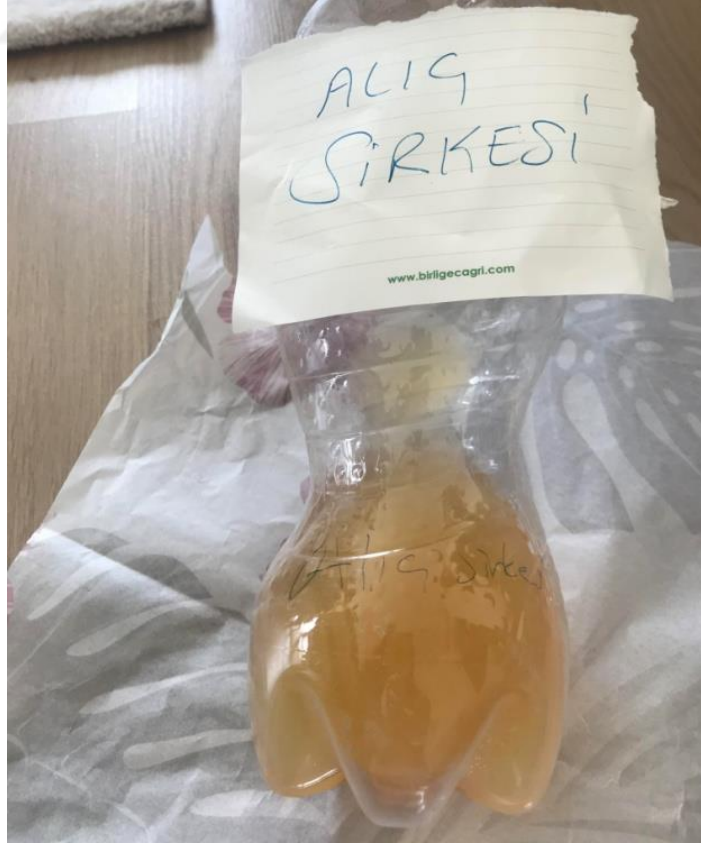
Şekil 3. 7. Toplanan örnekler

4. BULGULAR VE TARTIŞMA

Yapılan araştırmanın sonuçlarında tespit edilen bilgiler kullanılan her bir etnobotanik obje için bir şablon şeklinde tablolara kayıt edilmiştir. Buna göre;

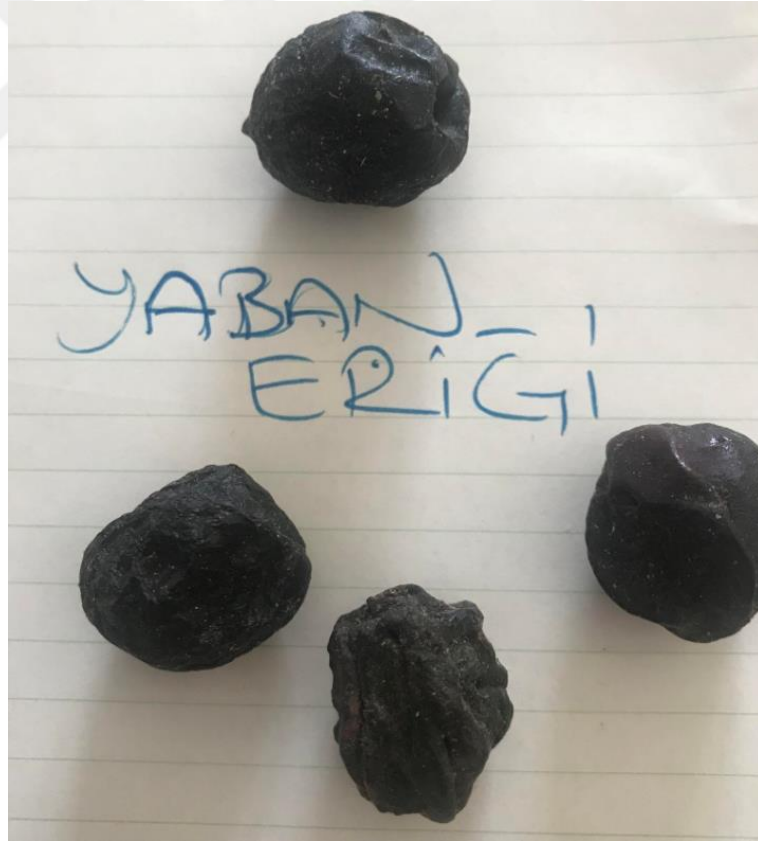
Çizelge 4.1. Alıç sirkesinin yapılışı

Adı	Alıç Sirkesi	Obje No;	1
Elde Edildiği Bitki	Bilimsel İsmi	<i>Crataegusoxycantha</i>	
	Yaygın ismi-isimleri	Alıç	
Ürün Prosedürleri	Alıç sirkesi yapımı için sonbaharda alıç meyveleri olgunlaştıktan sonra yeni çiçekleri açana kadar zaman diliminde toplanır, temizlenir ve cam kavanoza yerleştirilir. 1 kg alıç meyvesinin üzerine 4 litre su eklenir ve bir fincan, doğal sirke konurlu (Elma ya da üzüm sirkesi). Sonra 1 tatlı kaşığı doğal kaya tuzu ekleyerek, iyice karıştırılır. Kavanozun üzerini tülbentle kapatılır ve sıkıca bağlanır 3 ve 4 hafta sonra hazır hale gelir.		
Kullanım Amacı	Halk arasında böbrek hastalıklarında, böbrek kumunu döktüğü ve idrarı sökmeye yardımcı olduğu, kabızlık ve ishalin giderilmesinde de oldukça etkili olduğu, mideyi güçlendirdiği ve kalp hastalıklarına iyi geldiği iddia edilmektedir.		

Çizelge 4.2. Kurutulmuş kara erik

Adı	Kara Erik	Obje No;	2
Elde Edildiği Bitki	Bilimsel İsmi	<i>Prunus spinosa</i>	
	Yaygın ismi-isimleri	Yaban Eriği	
Ürün Prosedürleri	Yaban eriği meyvesi doğa ortamında kendiliğinden yetişen yabani bir eriktir. Bu meyve türünü diğer bitki türlerinden ayıran en belirgin nitelik ise hemen her iklimde yetişebilmesidir. Yaban erik bitkisinin yetişmesi için iklim şartlarının fazla bir önemi bulunmamaktadır. Dolayısıyla bu bitki türü yöremiz ikliminde kolaylıkla daha çok ormanlık alanlarda ve bozkır alanlarında yetişmektedir. Yaban eriği meyvesini olgunlaşınca yaş meyve olarak veya kurutulmuş meyveden yapılan kompostosunu tüketiriz.		
Kullanım Amacı	Yaban eriği bitkisinin birçok faydaları bulunmaktadır. İşte başlıca faydaları; Vücudumuzda yer alan alkalitleri düzenlemektedir. Sakinleştiricidir İdrar yollarında meydana gelen sorunları kısa sürede ortadan kaldırmaktadır. İdrar sökücüdür. Kalbin çalışma işlevinin kuvvetlenmesini sağlamaktadır.		

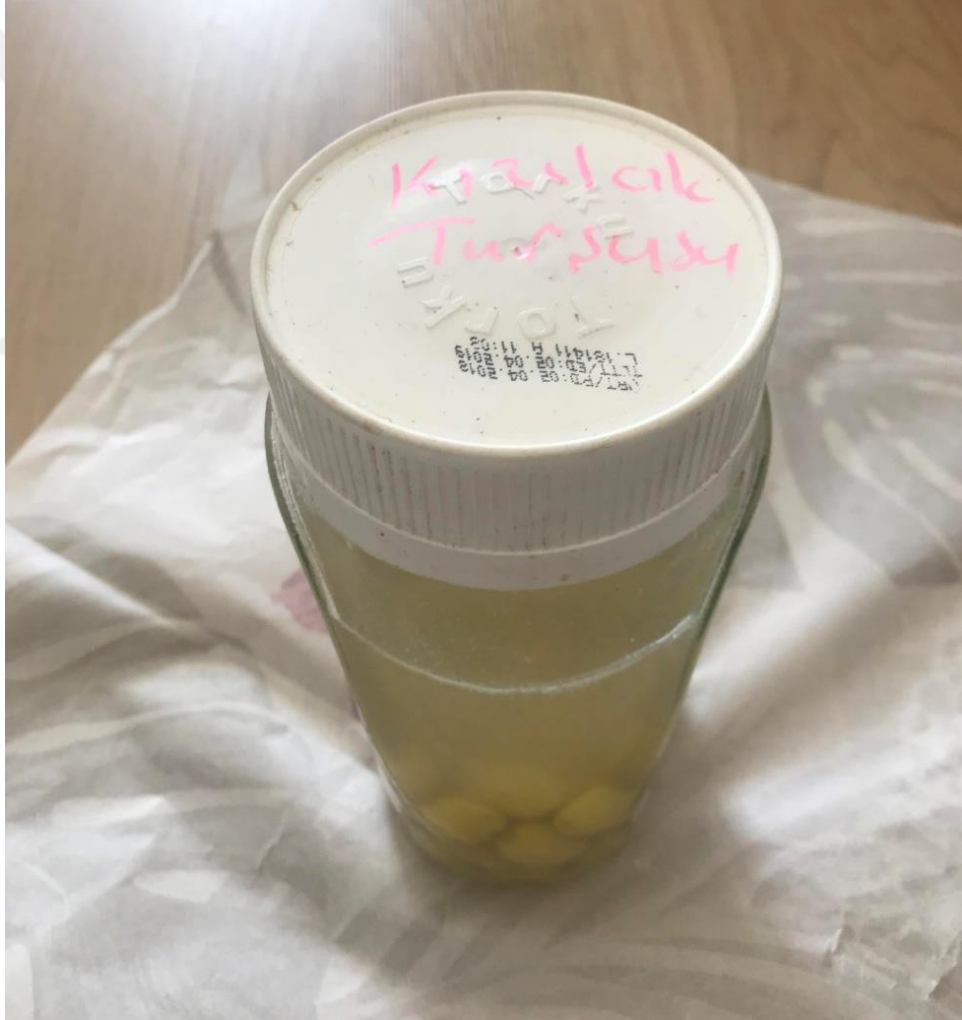
Çizelge 4.3. Hasat edilmiş sarı ot

Adı	Sarı ot	Objekt No;	3
Elde Edildiği Bitki	Bilimsel İsmi	<i>Helichrysumarenarium</i>	
	Yaygın ismi-isimleri	Sarı ot, Altın renkli ot	
Ürün Prosedürleri	Eğrigöz Dağı Sarısu Yaylası'nda yılda sadece bir ay yetişen 'Sarı ot'un hasadı olur. Dik yamaçlarda etrafı kayalıklarla çevrili yerlerde yetişiyor. Ağustos ayı ortasına kadar toplanabilir. İki bin metrelik Eğrigöz dağının (bir rivayete göre kazıklı volvanın hapsediği eğrigöz kalesi bu dağda bulunur) zirvesinde sadece ağustos ayında yetişen bir otur sarı ot. Yetiştirdiği bölgenin adı sarı su yaylasıdır. Vatandaşlarımız her yıl bu ay gidip bu otun hasadını yaparlar.		
Kullanım Amacı	İdrar yolu enfeksiyonlarını önler, İdrar yollarında oluşan taşların doğal yolla düşürülmesine yardım eder, hemoroit tedavisinde yardımcıdır.		

Çizelge 4.4. Kızılcık turşusu yapılışı

Adı	Kızılcık Turşusu	Obje No;	4
Elde Edildiği Bitki	Bilimsel İsmi	<i>Cornus mas</i>	
	Yaygın ismi-isimleri	Kızılcık, Gürenler, Kızılcık Turşusu	
Ürün Prosedürleri	Kızılcık turşusu Yarış köyünün değirmendere mevkiinde ağustos ayının ikinci haftasında yeşil renkten beyaz rengini alan kızılcık meyveleri toplanır ve toplanan meyveler temizlenir. Temizlenen meyveler 1 kg kızılcıklar kavanoz içine 1 litre suya 100 gr kaya tuzu ve 100 gr limon tuzu katılır 15-20 gün sonra kızılcık turşusu hazır hale gelir.		
Kullanım Amacı	Kalp damar hastalıklarına iyi geldiği ve kanserli tümörün büyümesine engel olduğu bilinmektedir		

Çizelge 4.5. Kızılcık tarhanası yapılışı

Adı	Kızılcık Tarhanası	Obje No;	5
Elde Edildiği Bitki	Bilimsel İsmi	<i>Cornus mas</i>	
	Yaygın ismi-isimleri	Kızılcık, Gürenler, Kızılcık Tarhanası	
Ürün Prosedürleri	Eylül ayının ikinci haftasında beyaz renkten kırmızı rengini alan kızılcık meyveleri toplanır ve temizlenir. Temizlenen meyveler 1 kg kızılcıklar kavanoz içine 1 litre suda yarım saat pişirilir ve sonra 10 gr kaya tuzu ve 300 gr unla karıştırılır ve avuç içi büyüklükteki parçalara ayrılarak soğumaya bırakılır 5 gün sonra kızılcık tarhanası hazır hale gelir hazır hale gelen kızılcıklar bilendir yardımıyla küçük taneciklere ayrılır.		
Kullanım Amacı	Kızılcık tarhanasından yapılan çorbanın ölüyü dirilttiği, kışın soğuk algınlığına iyi geldiği, kalp damar hastalıklarına iyi geldiği, idrar sorununun giderici, kanserli tümörün büyümesine engel olduğu bilinmektedir.		

Çizelge 4.6. Kızılcıktan marmelat yapımı

Adı	Kızılcık Marmelatı	Obje No;	6
Elde Edildiği Bitki	Bilimsel İsmi	<i>Cornus mas</i>	
	Yaygın ismi-isimleri	Kızılcık, Gürenler, Kızılcık Marmelat'ı	
Ürün Prosedürleri	<p>Akpınar mevkiinde Eylül ayının ikinci haftasında beyaz renkten kırmızı rengini alan kızılcık meyveleri toplanır. Temizlenen meyveler 1 kg kızılcıklar kavanoz içine 1 çay bardağı ılık su ile kızılcıklar Pörtletinceye kadar (yöresel tabir sanırım, çekirdekleri ayrılıncaya kadar) sürekli karıştırılarak pişirilir. Pişmiş kızılcıklar sürtülerek püre hali elde edilir Karışım önce harlı sonra yavaş ateşte 10-15 dk pişirilir. Ocaktan alınmasına yakın limon tuzu eklenir. Güneşte üzeri tülbent veya mutfak şemsiyesi örtülü şekilde 2-3 gün temiz ve tozsuz ortamda sık karıştırarak güneşte bekletilir İsteyen pişme sırasında 1 kg kızılcığın içerisine 350 gr şeker katılır genellikle bu yörede şekersiz püre halindeki kızılcıkları güneşte bekletmeden derin dondurucularda saklama yöntemine uyguluyorlar. Elde edilen ürünün adı kızılcık marmelatıdır.</p>		
Kullanım Amacı	<p>Kanın pıhtılaşmasını engeller ve kanser riskini en aza indirir, Solunum yoluna zarar veren bakterilerin oluşmasını önler, İdrar yolu enfeksiyonlarına karşı mücadele içerisindedir, kalp damar hastalıklarına iyi geldiği bilinmektedir. Safra salgısını artırıcı özelliğindedir. Romatizma, kireçlenme, eklem ve kas ağrılarını hafifletici ve kramp çözücü etkisi vardır. Özellikle stresli olanlar ve panik atak hastası olanlar için şifa kaynağıdır.</p>		
			

Çizelge 4.7. Kanlıca mantarı köftesi yapılışı

Adı	Kanlıca Mantarı	Objekt No;	7
Elde Edildiği Bitki	Bilimsel İsmi	<i>Lactarius deliciosus</i>	
	Yaygın ismi-isimleri	Çıntar Mantarı, Espi, Melki	
Ürün Prosedürleri	Eğrigöz dağından kasım ayında taze topladığım yöresel ismiyle espi mantarlarını iyice yıkanır ardından küçük parçalar halinde getirilir ve büyükçe bir kabın içerisine; 150 gr küçük parçalar haline mantarlar, ezilmiş 2 diş sarımsak, 4 yemek kaşığı yağ, 3 su bardağı galata unu, 1,5 çay kaşığı tuz, 1 çay kaşığı kimyon, 1 çay kaşığı karabiber katılır isteyen acı biber ve maydanoz ilave edebilen bu ürünler iyice karıştırdıktan sonra istenilen uygun büyüklükte köfte şekiller verilir ardından hafif yağlanmış tavada 10 ve 15 dakikada pişirilir. Bunun yanı sıra sadece kendisini pişirerek tükettiğimiz gibi çorbasını yaparak ta tüketiriz.		
Kullanım Amacı	Espi mantarı kansızlığa iyi gelir, kalp hastalıklarına bire birdir. Bağışıklık sistemini kuvvetlendirir ve yağ içermez.		

Çizelge 4.8. Karaçam kozalak reçeli yapımı

Adı	Karaçam Kozalak Reçeli	Obje No;	8
Elde Edildiği Bitki	Bilimsel İsmi	<i>Pinusnigra</i> Arn. subsp. <i>pallasiana</i>	
	Yaygın ismi-isimleri	Karaçam, Çam Kozalak Reçeli	
Ürün Prosedürleri	<p>Çam kozalağı reçeli Günlüce Köyü dereli mevkiinden topladığım yeşil küçük karaçam kozalakları ile yapılıyor. Sezonu yörelere göre değişmekle birlikte Nisan ve Mayıs aylarında toplanan küçük taze yeşil kozalaklar iyice yıkanır reçinesini atması için bir kabın içine alınır (30 adet en küçüğünden karaçam kozalağı) üzerini geçecek kadar su ekleyin ve 2 adet limonun suyunu sıkılır 3. günün sonunda kozalakları her seferinde birer taşım olmak üzere 3 kez kaynatılır daha sonra süzüp 24 saat soğuk suda bekletilir 30 adet en küçüğünden karaçam kozalağına 2 kilo toz şeker 1,5 litre içme suyu 2 tatlı kaşığı limon tuz koyularak orta ateşte kaynamaya bırakılır kaynadıktan sonra altını kısıp kıvamını alana kadar pişirilir.</p>		
Kullanım Amacı	Astım, öksürük, bronşit, üst solunum yolları hastalıklarında iyi geldiği bilinmektedir.		

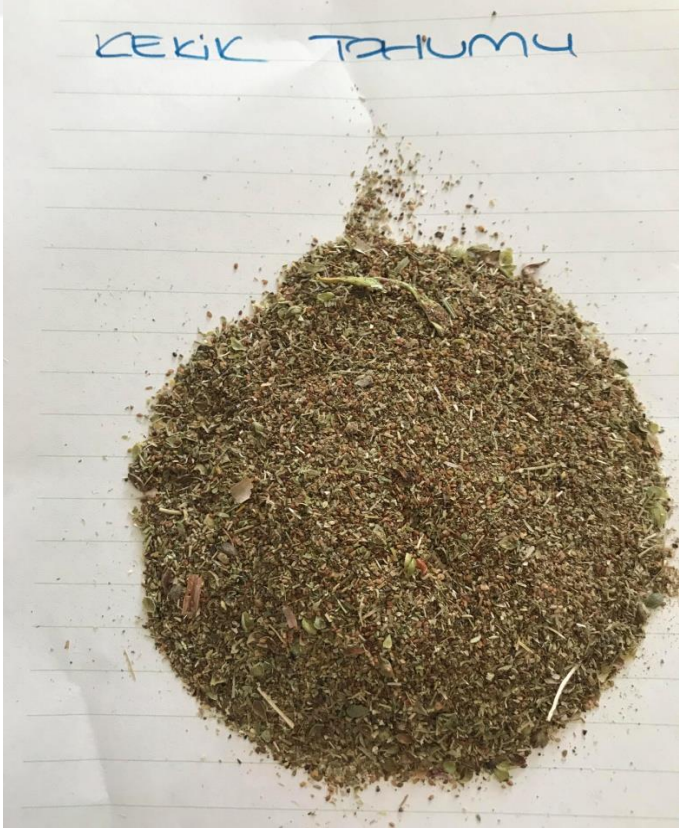

Çizelge 4.9. Karaçam sürgün reçeli yapılışı

Adı	Karaçam Sürgün Reçeli	Objekt No;	9
Elde Edildiği Bitki	Bilimsel İsmi	<i>Pinus nigra</i> Arn. subsp. <i>pallasiana</i>	
	Yaygın ismi-isimleri	Karaçam, Karaçam Sürgün Reçeli	
Ürün Prosedürleri	Karaçam sürgün reçeli karaçam taze sürgün filizlerinden yapılıyor. Sezonu yörelere göre değişmekle birlikte nisan ve mayıs aylarında toplanan küçük taze sürgünler bir tencerede iyice yıkanır yaklaşık olarak 2 kg taze sürgün filizlerin üzerini geçecek kadar su ekleyin 1 saate yakın kaynatılır ve bir gün bekletilir daha sonra süzüp temizlenen 2 kg karaçam taze sürgün suya 1 kg toz şeker katılır tekrar orta ateşte kaynamaya bırakılır (üç taşım kaymana) kaynadıktan sonra altını kısıp kıvamını alana kadar pişirilir.		
Kullanım Amacı	Astım, öksürük, bronşit, üst solunum yolları hastalıklarında iyi geldiği bilinmektedir.		

Çizelge 4.10. Kekik hasadı ve kekik tohumu alımı

Adı	Kekik	Obje No;	10
Elde Edildiği Bitki	Bilimsel İsmi	<i>Thymusvulgaris</i>	
	Yaygın ismi-isimleri	Kekik Çayı, Kekik Tohumu	
Ürün Prosedürleri	<p>Bölgemizde bulunan Karabasan dağından 900-1200 m yüksekliklerden genel olarak çiçeklenme döneminde ancak tohum elde edilecekse tohum olgunlaşma Ağustos-Eylül aylarında hasat yapılmalıdır. Hasat toprak seviyesinden 5-6 cm yükseklikten hassas olarak elle olmalıdır. Dipten yapılacak hasatlar daha sonra bitki gelişimini geciktirip, verimi düşürmektedir. Toplanan ürünler doğal ortamda 5-10 cm yüksekliğinde 30-35 sıcaklıkta kuruturuz fazla sıcaklığa maruz kalan kekik bitkisinde uçucu yağların uçtuğunu keşfettik onun için kurutmaya önem veririz. Kuruyan kekik bitkisinin tohumlarını çıkarmak için yöntem kullanırım, tohumu olarak 1 kg 15 ₺ Türk lirasına satarız yıllık 7.000.00-10.000.00 ₺ arasında yöremiz ekonomisine katkı sağlarıım.</p>		
Kullanım Amacı	<p>Kekiğin çayı veya otunun Aromatik bileşenleri, bunlara aynı zamanda uçucu yağ adı verilen – kekik yapraklarının saymakla bitmeyen birçok faydaları vardır; Yağlı ve karbonatlı yiyeceklerin midede neden olduğu gaz ve şişkinliğe birebir fayda sağlar. Anti bakteriyel özelliği sayesinde vücuttaki serbest radikalleri vücuttan idrar yolu ile atar. Yemek borusu mide ve bağırsaklarda toksin birikimini önler. Mide ve yemek borusundaki toksinleri azaltmak için her gün bir bardak kekik çayı içilmesini öneren uzmanlar çayın aynı zamanda ağız kokusunu da önlediğini belirtir. Böbreklerde ki sıvı oranını dengeleyerek zararlı bakterileri idrar yoluyla atar. Böylece kum ve taş oluşumunu azaltır. Anti bakteriyel özelliği sayesinde cildi derinlemesine temizlemede oldukça etkilidir. Ciltteki bakterileri yok ederek cildin sıkışmasını sağlar. Ayrıca lekeleri gidererek cilde parlaklık sağlar. Saç derisinde yaşanan herhangi bir deformasyon saç dökülmesine ve yıpranmasına neden olur.</p>		
			

Çizelge 4.11. Kantaron otu hasadı ve kantaron çayı üretimi

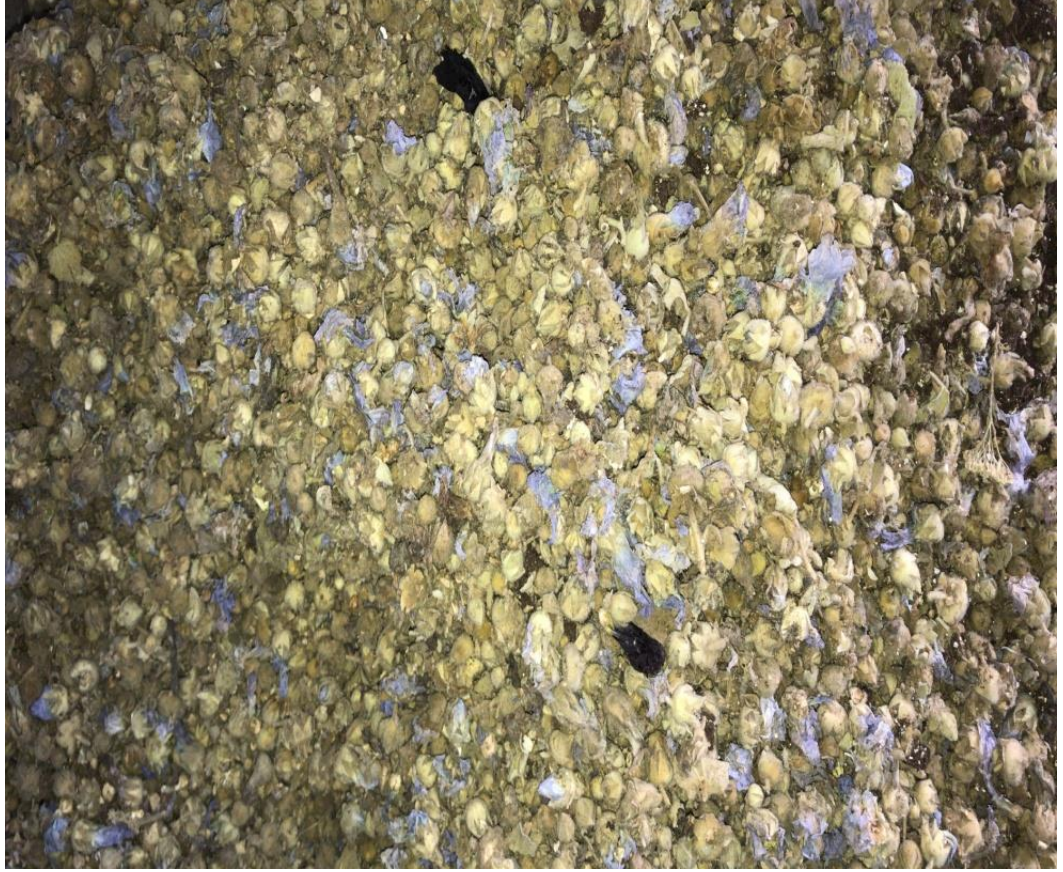
Adı	Kantaron Çayı	Obje No;	11
Elde Edildiği Bitki	Bilimsel İsmi	<i>Hypericum perforatum</i>	
	Yaygın ismi-isimleri	Kantaron Otu	
Ürün Prosedürleri	<p>Kantaron otu 2 ile 8 çiçekli düz tepeli çiçek salkımlarından oluşur. Kasım'dan Şubat'a kadar yılbaşından önce çiçek açar, bu yüzden bitki bazen bahçıvanlar tarafından "Yılbaşı meyvesi" olarak anılır. Yapraklar tam karşıt çiftlerde, sapsız, geniş oval, bütün ve en fazla 10 cm uzunluğunda 5 cm genişliğindedir. Bunlar hoş kokulu, mavimsi yeşil, sonbaharda kırmızıya dönüşen yapraklardır. Sapları yarı-odunsu, sırtlı ve çoğunlukla kırmızımsıdır. Çiçekler 25 mm çapında, sarı renkte, beş yapraklıdır. Meyveleri, yaklaşık 1 cm çapında yuvarlak yeşil meyveler, etli kırmızımsı renkte olgunlaşır. Ayrıca bu bitki çay olarak tüketilmektedir.</p>		
Kullanım Amacı	<p>Kantaron otu Hristiyan dünyasında kutsal olduğuna inanılan, İsa'nın haç kanı, yara otu gibi adları da olan; bizde sarı kantaron başta olmak üzere yara otu, mayasıl otu diye de bilinen bitkiye adını veren sarıçiçekleri olan bir ottur sarı kantaron birçok faydaları vardır; Sarı kantaron, gerçekten uyku problemlerini çözmekte, biraz mayıştırsa da düzene girmenizi sağlamaktadır. Moral bozukluğu ve bitkinlik halinden uzaklaştırmaktadır. Kimi antidepresanlardan daha etkili bileşimler içeren bir bitki olduğu için, orta dereceliye kadar depresyonların tedavisinde de etkin biçimde kullanılmakta, fakat tüm depresyon ilaçlarının aksine neredeyse hiçbir yan etkisi bulunmamaktadır. Sigarayı bırakma dönemindeki stres ve adet öncesi sendromundaki gerginliği azaltmak için de yaygın olarak kullanılmaktadır. Hatta, bu sırf bende olmuş olabilir ama, sigarayı da ister istemez azaltmanıza sebep olabilmektedir. Bitkinin ağrı dindirici, safra kesesini uyarıcı özelliği vardır. Sakinleştirici etkisi nedeniyle kronik mide, karaciğer, safra kesesi ve böbrek şikayetlerinde, jinekolojik hastalıkların tedavisinde kullanılır. Kalbi ve karaciğeri kuvvetlendirir, böbreği temizler, yaraları iyileştirir. Çay olarak; 1 çay kaşığı bitki 1/4 litre suda bırakılarak veya kaynatılarak hazırlanır ve gündüz içilir.</p>		
			

Çizelge 4.12. Ardıç tohumunun elde edilmesi

Adı	Ardıç Tohumu	Obje No;	12
Elde Edildiği Bitki	Bilimsel İsmi	<i>Juniperuscommunis</i>	
	Yaygın ismi-isimleri	Yağ Ardıcı Tohumu	
Ürün Prosedürleri	<p>Emet ilçesi Karabasan Köyünden Mehmet TUNCEL beyefendinin anlatımıyla; bölgemizde bulunan karabasan dağından ardıç diye anacağımız bitki 10- 15 m ye kadar boylanabilir ama çoğu kez çalı halinde görünümlü, hoş kokulu yaprakları körpeyken iğne, olgunlaşınca tığ görünümünde Şubat-nisan ayları arasında açan çiçekleri sarımsı yeşil renkli olup dikkati çekmezler yani, erkek ve dişi çiçekleri ayrı ağaçlarda yer alır. Kozalak dediğimiz dişi çiçekler sonbaharda koyu mor renkli meyveleri olan kozalakçıklar iyice olgunlaşınca açık kahverengileşirler. Sonbaharda, kasım ve hatta aralık aylarında ardıç kozalakçıklarından kendiliğinden kurumuş ve küçülmüş olanların dışında, sağlıklı görünenleri toplanır. Gölge yerde ağır ağır kurutulur. İyice kurumuş olanları hafifçe ezilir, parçalanır. Kozalakçıklarında 1-12 adet tohum bulunur bu tohumların içerisinde uçucu yağ, doğal şekerler, flavon glikozitleri, reçine, tanen ve organik asitleri içerdiğinden bizler aktarcılara ardıç tohumu olarak 1 kg 40 ₺ Türk lirasına satarız yıllık 10.000.00-15.000.00 ₺ arasında yöremiz ekonomisine katkı sağlarız.</p>		
Kullanım Amacı	<p>Bunlardan 1 tatlı kaşığı alınıp 1 bardak kaynar suda 20 dakika demlendirilerek hazırlanır ve sabah ve akşamları olmak üzere günde iki kez birer bardak içilir. İdrar söktürücüdür ve İdrar yollarını temizler. Bedeni uyarıcı etkisi vardır. Acı tadı nedeniyle iştahı açar, mideyi uyarır ve sindirimi kolaylaştırır. Mide ve bağırsaklardaki gazı söktürür. Solunum yollarını açar ve nefes alıp vermeyi kolaylaştırır. Kadınlarda aybaşı düzenler ve karın ağrıları hafifletir.</p>		
			

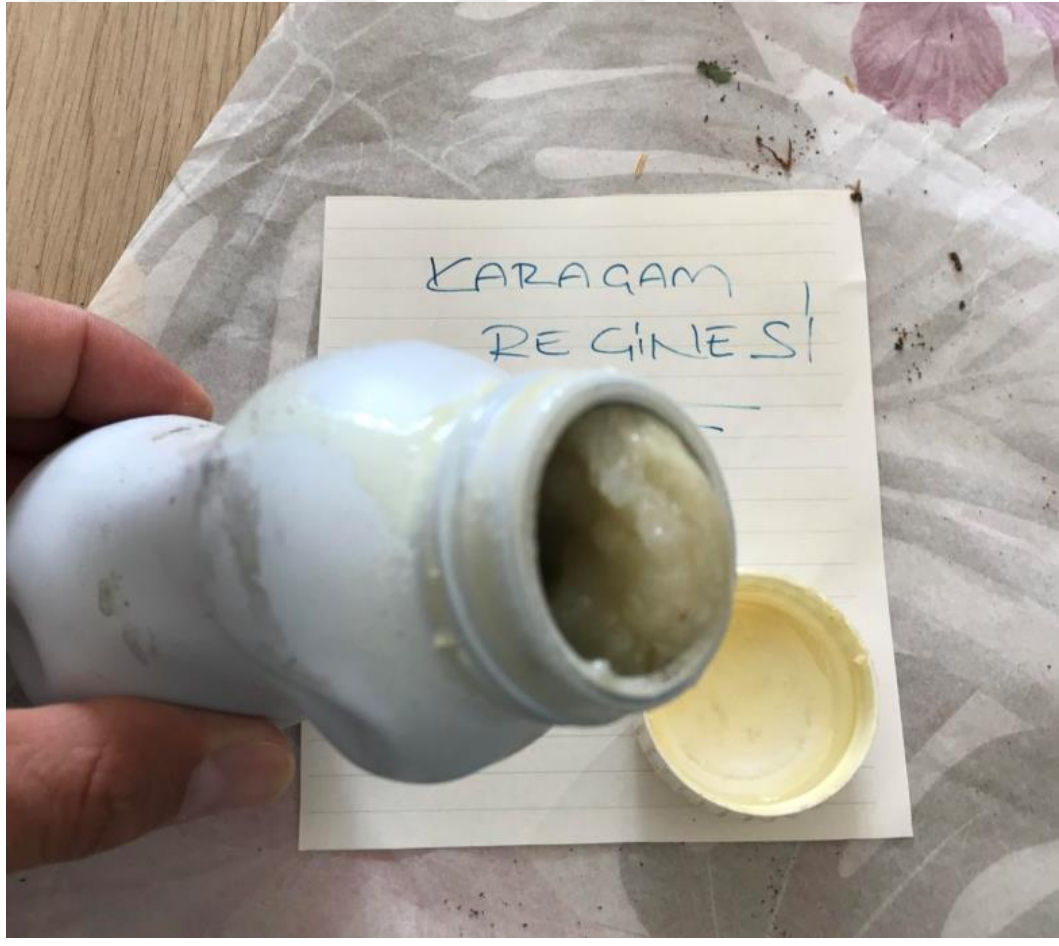
Çizelge 4.13. Hatmi çiçeğinin kurutulması

Adı	Hatmi Çiçeği	Obje No;	13
Elde Edildiği Bitki	Bilimsel İsmi	<i>Alcearosea</i>	
	Yaygın ismi-isimleri	Gül hatmi çiçeği, Hatmiye, Deve Gülü	
Ürün Prosedürleri	Emet ilçesi Karabasan Köyünden Mehmet TUNCEL beyefendinin bu çiçek hakkında; Temmuz – Ağustos aylarında çiçekleri açan bitki, 50-150 cm'ye kadar boylanabilmektedir. Sulak yerleri seven bitkinin, gövdesi dik ve tüylü olup yöremizin yüksek kesimlerinde Karabasan bölgesinde yetişmektedir. Ağustos ayında topladığımız çiçek yapraklarını güneşte kuruturuz ve kuruyan çiçek yapraklarını kışın çiçek çayı olarak tüketiriz.		
Kullanım Amacı	Bitkinin şifalı kısımları kök, yaprak ve çiçekleridir. Bünyesinde nişasta, sakaroz, galaktoz, pektin, yağ, tanen ve asparagin taşır. Bilinen herhangi bir yan etkisi bulunmamaktadır. Hatmi çiçeğinin faydaları arasında ilk olarak, kış aylarında sıklıkla karşılaşılan inatçı öksürüklerin tedavisinden söz etmek gerekmektedir. Hatmi çiçeğinin bizim bildiğimiz halk arasında hatmiye, gül hatmi, deve gülü gibi isimlerle de bilindiğinin hatırlatılması gerekmektedir.		

Çizelge 4.14. Çam sakızı, karaçam reçinesi edinimi

Adı	Çam Sakızı	Obje No;	14
Elde Edildiği Bitki	Bilimsel İsmi	<i>Pinus nigra</i> Arn. <i>supsp. pallasiana</i>	
	Yaygın ismi-isimleri	Karaçam sakızı, Çam Reçinesi	
Ürün Prosedürleri	Emet ilçesi Samrık Köyünden Murat GÖRMEZ bey efendinin anlatımıyla; köyümüzün sınırlarında bulunan samrık dağındaki dikili olarak en küçük kabuklu gövde hacmi 50cm çapındaki karaçam ağaçlarını zarar vermeden sadece kendi ihtiyacımı karşılamak için ağaçların büyümesinin yavaşladığı ocak ve mart ayları arasında ağacın gövdesinde 2cm tek kesitle açtığım yerden kanallı bir metal saçın ağaca montajını sağlayarak biz bu yörede çam sakızı diye adlandırdığımız ürünü alırım. İki ve üç yılda sadece yaklaşık 250 gr ürün elde ederim.		
Kullanım Amacı	Çam reçinesinin mide ağrılarına ülsere, kesilmiş yaraların tedavisinde kullanırım.		

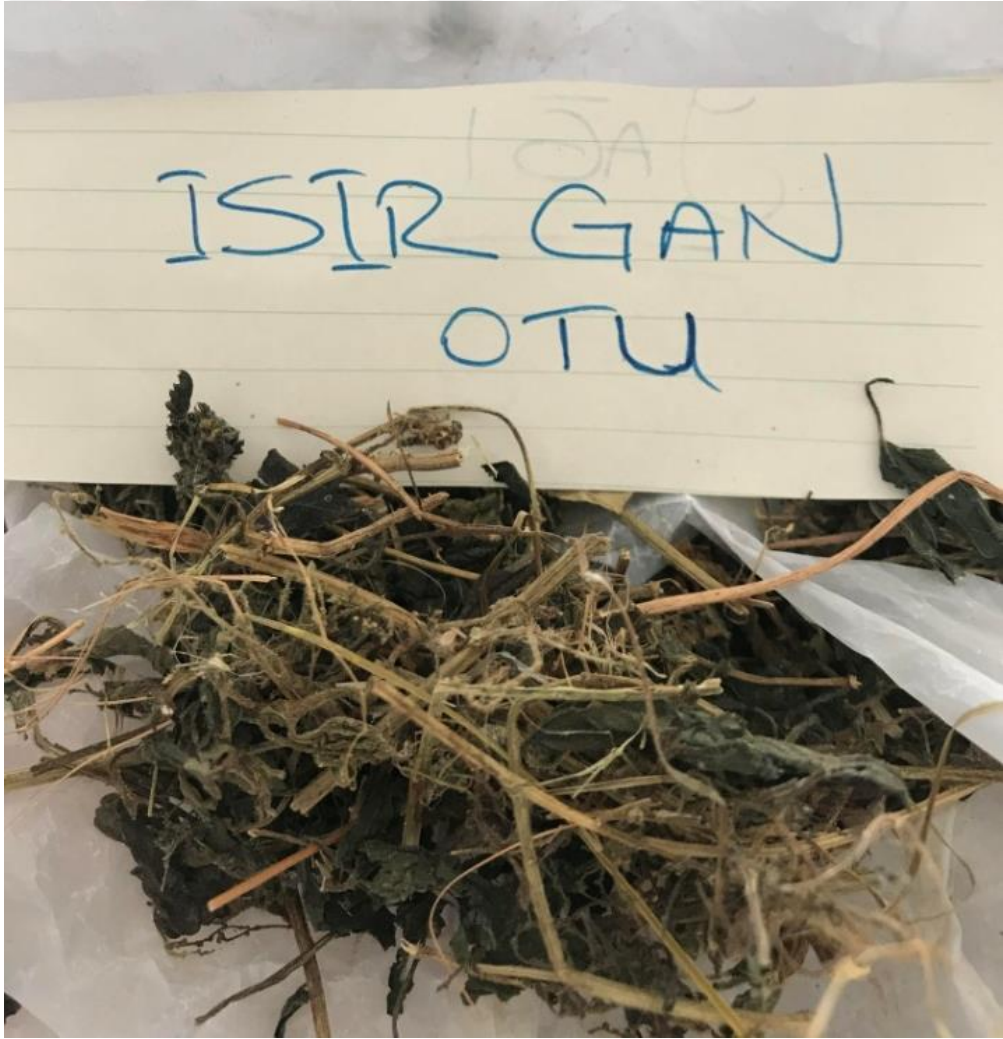
Çizelge 4.15. Ahlat meyvesi (yaban armudu)

Adı	Ahlat	Obje No;	15
Elde Edildiği Bitki	Bilimsel İsmi	<i>Pyruselaegrifolia</i>	
	Yaygın ismi-isimleri	Ahlat, Yaban Armudu	
Ürün Prosedürleri	Yenice Köyünden Himmet ÖZTAŞ beyefendinin anlatımıyla; yöremizde Ahlat bitkisi doğa ortamında kendiliğinden yetişen yabancı bir armuttur. Bu bitki türünü diğer bitki türlerinden ayıran en belirgin nitelik ise hemen her iklimde yetişebilmesidir. Ahlat bitkisinin yetişmesi için iklim şartlarının fazla bir önemi bulunmamaktadır. Dolayısıyla bu bitki türü yöremiz ikliminde kolaylıkla daha çok ormanlık alanlarda ve bozkır alanlarında yetişmektedir. Ahlat meyvesini olgunlaşınca yaş meyve olarak veya kurutmuş meyveden yapılan kompostosunu tüketiriz.		
Kullanım Amacı	Ahlat bitkisinin birçok faydaları bulunmaktadır. İşte ahlat bitkisinin başlıca faydaları; Vücudumuzda yer alan alkalitleri düzenlemektedir. Sakinleştiricidir İdrar yollarında meydana gelen sorunları kısa sürede ortadan kaldırmaktadır. Zehirli haşere sokmalarında meydana gelen zehrin etkisini yok etmektedir. Kalbin çalışma işlevinin kuvvetlenmesini sağlamaktadır.		

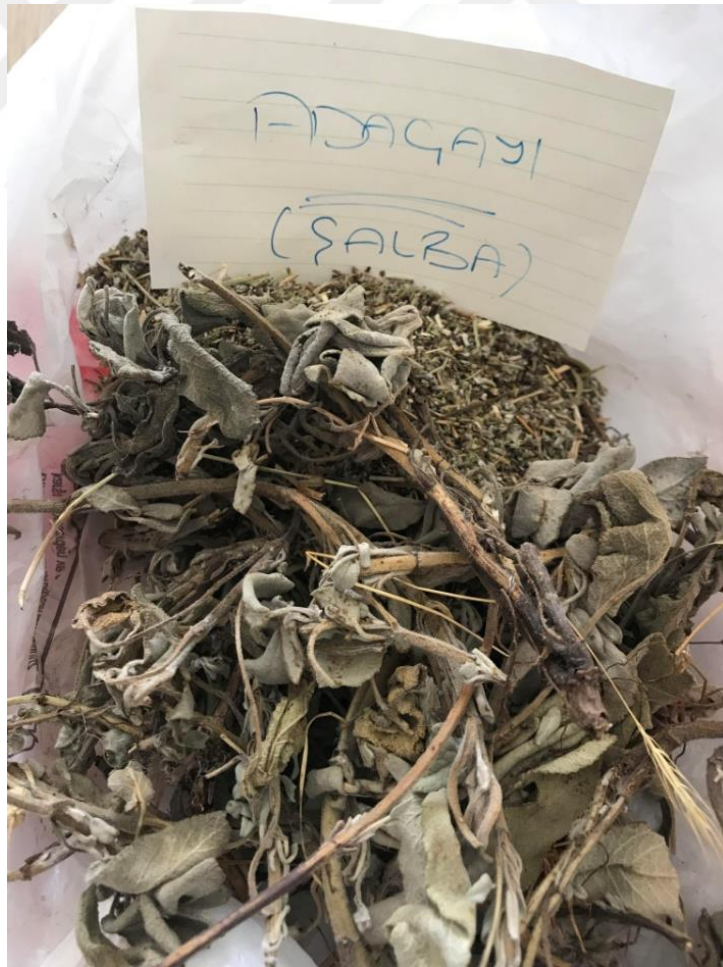
Çizelge 4.16. Isırgan otu

Adı	Isırgan	Obje No;	16
Elde Edildiği Bitki	Bilimsel İsmi	<i>Urticadioica</i>	
	Yaygın ismi-isimleri	Isırgan, ısırgan Otu	
Ürün Prosedürleri	Emet pazarında Katrandağı köyünden Ali ÇAYIR beyefendinin sattığı ısırgan otu hakkında; köyümden doğal olarak topladığım ısırgan otunu suda kaynatıldığında yakıcı etkisini yitirdiği, yararlı ve güçlü bir besin olduğu için haşlanarak ıspanak gibi pişirilip yenir.		
Kullanım Amacı	Vücudun sağlıklı işleyişini olumsuz etkileyen toksinleri bir saat içerisinde vücuttan atar. Aynı zamanda bağırsak florasını dengeleyerek sindirimi kolaylaştırır. Çözücü ve yakıcı madde içeren bu ot, mesane ve böbreklerdeki taş kum oluşumunu önleyerek ciddi yaşamsal rahatsızlıkları önler. Aynı zamanda idrar yolu enfeksiyonunu önler. Kan dolaşımı düzenlediğinden damar tıkanıklığını bunun akabindedede kalp hastalıklarına yakalanma oranını azaltır.		

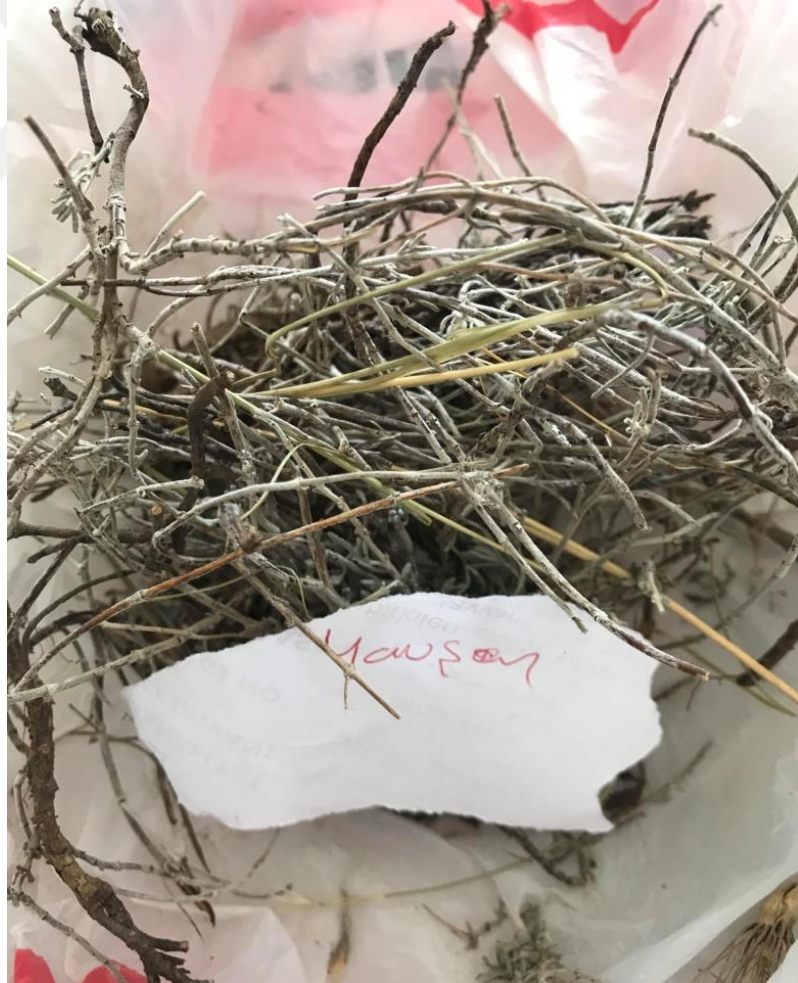
Çizelge 4.17. Adaçayı hasadı

Adı	Adaçayı	Obje No;	17
Elde Edildiği Bitki	Bilimsel İsmi	<i>Salviafruticosa</i>	
	Yaygın ismi-isimleri	Ada Çayı, Şalba	
Ürün Prosedürleri	Emet ilçesi Küreci Köyünden İsmail AYGÜN beyefendinin anlatımıyla; köyümüzün kürecidağından bitki yaprakları çiçeklenme öncesi, eterli yağlar oluşuktan sonra Mayıs-haziran aylarında toplanır. Topladığımız yaprakları gölgeli ve havadar bir yerde kurumaya bırakılır. İyiye kuruduktan sonra ince kıyılarak, hava almayan kaplarda saklanır. Biz bu kuruttuğumuz yaprakların çayını yaparak tüketiriz.		
Kullanım Amacı	Adaçayı içeriğinde bulunan antioksidan maddeler E vitamininden daha kuvvetlidir ve damar tıkanıklığı ve kanser riskini azaltır, hafızayı güçlendir, adaçayının demlenip çay şeklinde tüketilmesi özellikle sindirim ve solunum yollarında oluşan iltihapların giderilmesinde etkili, adaçayının faydalarından biri de kemik sağlığını desteklemesidir. Bunu da yüksek K vitamini içeriği ile sağlar, güçlü bir antioksidan olan ada çayı, cildin yaşlanmasını geciktiriyor, adaçayı, antiseptik ve antimikrobiyal özelliğiyle diş eti hastalıklarını önler.		

Çizelge 4.18. Yavşan hasadı

Adı	Yavşan	Obje No;	18
Elde Edildiği Bitki	Bilimsel İsmi	<i>Veronicachamaedrys</i>	
	Yaygın ismi-isimleri	Yavşan, yavşan otu	
Ürün Prosedürleri	Emet ilçesi Güldüren Köyünden Nurettin KELEŞ beyefendinin anlatımıyla; köyümüzün Tetik dağından bitki Mayıs'tan Eylül'e kadar toplanarak temizlenir ve kurutulduktan sonra ince kıyılarak özel kaplarda muhafaza edilir. Topladığımız yavşan otunu gölgeli ve havadar bir yerde kurumaya bırakılır. İyiye kuruduktan sonra ince kıyılarak, hava almayan kaplarda saklanır. Biz bu bitkiyi İki kahve kaşığı kurutulmuş, ince kıyılmış yavşan otu demliğe konur ve üzerine 300-400 ml kaynar su ilave edilerek 5-10 dakika demlenmeye bırakıldıktan sonra süzülerek içilir ve çay olarak tüketiriz.		
Kullanım Amacı	Özsuyu ile ağız gargara yapıldığında ağız ve boğaz iltihaplarını geçirir, banyosu kaşıntılara fayda sağlar, hazmı kolaylaştırır, baş ve kulunç ağrılarını keser.		

Çizelge 4.19. Civan perçemi hasadı

Adı	Civan Perçemi	Obje No;	19
Elde Edildiği Bitki	Bilimsel İsmi	<i>Achilleamillefolium</i>	
	Yaygın ismi-isimleri	Civan Perçemi, Akbaşlı	
Ürün Prosedürleri	<p>Emet ilçesi Umutlu Köyünden Osman AYDIN beyefendinin anlatımıyla; Civan Perçini bitkisi 20-60 cm yükseklikte, yapraklar yünlü gibi tüylü ve parçalı, çiçekleri; beyaz, fildişi beyazı, soluk sarı veya altın sarısı rengindedir, çok yıllık ve otsu bir bitkidir. Bitki çayırarda, dağ tarla yollarında, yol kıyılarında ve tahıl tarlalarının kenarlarında kümeler halinde yetişir. Güneşli havalarda çevresine aromalı keskin bir koku yayar. Aslında çiçekleri, güneşin en etkili olduğu saatlerde toplamak gerekir, çünkü o sıralarda eterli yağları ve şifalı gücü doruk noktasında olur. Topladığımız Civan Perçini bitkisini gölgeli ve havadar bir yerde kurumaya bırakılır, hava almayan kaplarda saklanır. Bizler Kurutulmuş civanperçemi bitkisini çay olarak tüketiriz. Çayın hazırlanışı; 1 litre suya 20 gr kurumuş Civan Perçini konup 15 dakika demlendikten sonra süzülür ve hazır hale gelir.</p>		
Kullanım Amacı	<p>Mide rahatsızlıklarına, hazımsızlığa, soğuk algınlığına, öksürüğe iyi gelir. Basur memelerine haşlanıp suyu kaşık içilirse faydası görülür. Bayanların özel günlerindeki çekilen rahatsızlıklarda çok etkilidir. Sinirleri kuvvetlendirir. Boğmaca, kızamık, çocukların kemik rahatsızlıklarında çok faydalıdır. Ateşi düşürür, iştahı açar.</p>		
			

Çizelge 4.20. Muşmula meyvesi

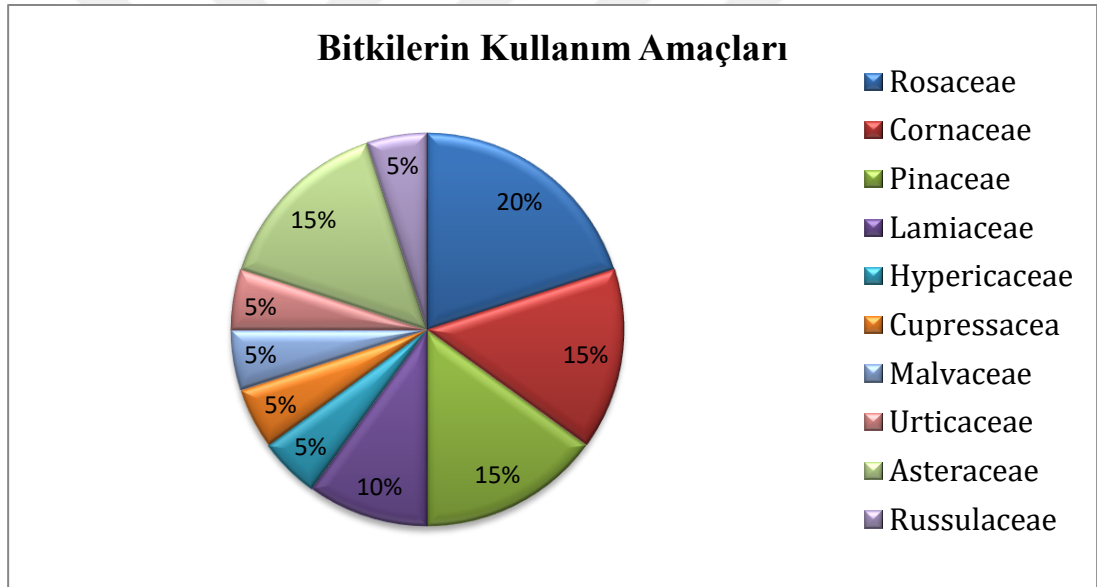
3 Adı	Muşmula	Obje No;	20
Elde Edildiği Bitki	Bilimsel İsmi	<i>Mespilus germanica</i>	
	Yaygın ismi-isimleri	Muşmula, Göngel, Beşbıyık	
Ürün Prosedürleri	Emet ilçesi Küreci Köyünden İsa BULAT beyefendinin anlatımıyla; İnsanlar tarafından çokça tüketilen diğer adıyla göngel, beşbıyık diye anılan muşmula meyvesi özellikle kırsal bölgemizde yetişen meyvedir. Bölgemizde yetişen muşmula meyvesi 2-3 metreye kadar uzayabilen sert bir yapıya sahip olan bu meyvenin dışı kılı ve ceviz büyüklüğünde kurutarak kurusunu komposto yaparak tüketilir.		
Kullanım Amacı	Bağırsak hareketlerini arttırmakta, sindirim sisteminde oldukça yararlı, kan dolaşımına iyi gelir, metabolizmayı hızlandıran ve bağırsakların çalışmasında faydalı olan muşmula meyvesi zayıflamaya yardımcı olur.		

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

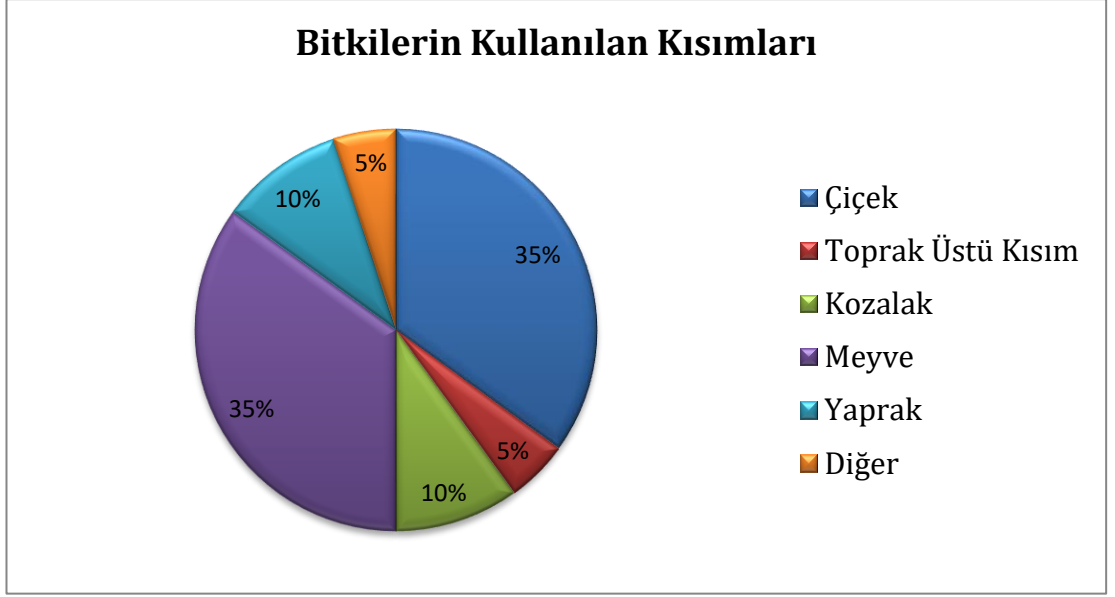
Emet bölgesinde 2019 Ocak-Mayıs tarihleri arasında yapmış olduğumuz etnobotanik çalışmalar ile yöreden 16 türün 20 örneği toplanmıştır. Bu 16 türün tümü Emet bölgesinde doğal olarak yayılış göstermekte olup çoğu odun dışı orman ürünleri kapsamında değerlendirilmektedir.

Bölgede tespit edilen örneklerin ait oldukları familyalara bakıldığında yerel halkın en çok Rosaceae familyasına ait türleri kullandıkları görülmektedir (Şekil 5.1). Daha sonra ise sırasıyla Cornaceae, Pinaceae, Lamiaceae, Hypericaceae, Cupressaceae, Malvaceae, Urticaceae, Asteraceae ve Russulaceae diğer çok kullanılan familyalardır (Şekil 5.1).

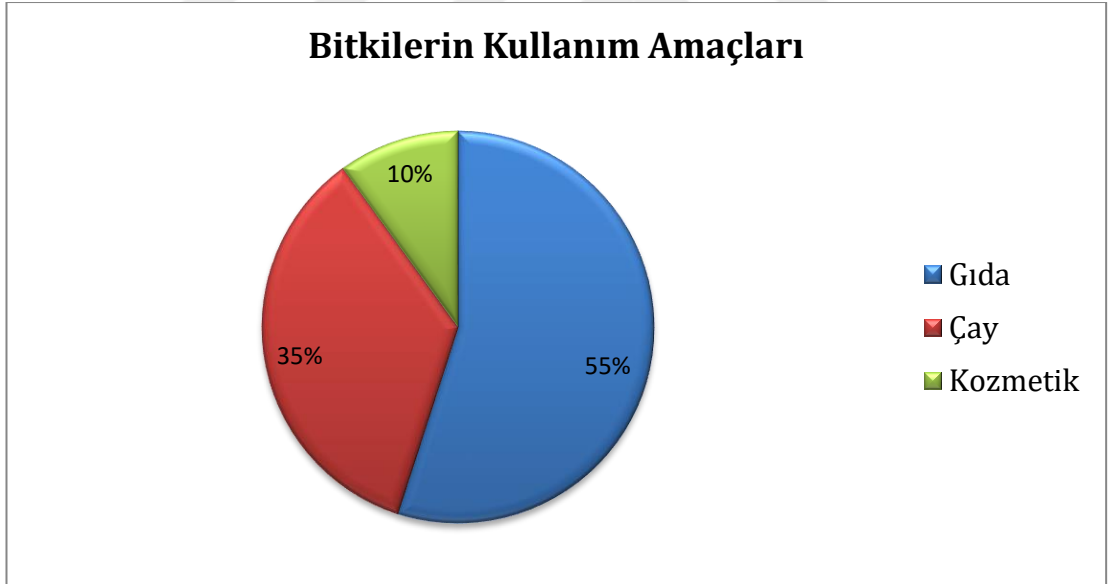
Şekil 5. 1. Emet Yöresi'nde belirlenen bitkilerin familyaları

Bölgede tespit edilen bitkilerin kullanılan kısımlarına bakıldığında ise, bitkilerin en fazla çiçek ve meyve kısımlarının (%38) bir bütün olarak kullanıldığı görülmüştür (Şekil 5.2). İlaveten bitkilerin tek başına kullanılan kısımları ise sırasıyla toprak üstü (%5), çiçek (%10), yaprak (%10) ve kozalak (%10) izlemekte olup bitkinin diğer kısımları da farklı amaçlarla kullanılmaktadır (Şekil 5.2).

Şekil 5. 2. Emet Yöresi'nde tespit edilen türlerin kullanılan kısımları

Bölgede tespit edilen bitki türlerinden 11'i gıda (%55), 7'si çay (%35) ve 2'si kozmetik (%10) amaçlı kullanılmaktadır (Şekil 5.3).

Şekil 5. 3. Emet Yöresi'nde belirlenen bitkilerin kullanım amaçları

Yörede tespit edilen bitkilerden gıda amaçlı kullanılan bitkiler aşağıdaki Çizelge 5.1'de gösterilmiştir.

Çizelge 5.1. Bölgede gıda olarak kullanılan bitkiler

Gıda Olarak Kullanılan Bitkiler		
Sayı	Bilimsel Adı	Yöresel Adı
1	<i>Crataegusoxycantha</i>	Alıç
2	<i>Prunus spinosa</i>	Yaban eriği, Kara erik
3	<i>Cornus mas</i>	Kızılcık, Gürenler, Kızılcık Turşusu
4	<i>Cornus mas</i>	Kızılcık, Gürenler, Kızılcık Tarhanası
5	<i>Cornus mas</i>	Kızılcık, Gürenler, Kızılcık Marmelat'ı
6	<i>Lactariusdeliciosus</i>	Çıntar Mantarı, Espi, Melki
7	<i>PinusnigraArn.supsp. pallasiana</i>	Karaçam, Çam Kozalak Reçeli
8	<i>PinusnigraArn.supsp. pallasiana</i>	Karaçam, Karaçam Sürgün Reçeli
9	<i>Pyruselaeagrifolia</i>	Ahlat, Yaban Armudu
10	<i>Urticadioica</i>	Isırgan, ısırgan Otu
11	<i>Mespilusgermanica</i>	Muşmula, Göngel, Beşbiyık

Yörede tespit edilen bitkilerden çay amaçlı kullanılan bitkiler aşağıdaki Çizelge 5.2'de gösterilmiştir.

Çizelge 5.2. Bölgede çay olarak kullanılan bitkiler

Çay Olarak Kullanılan Bitkiler		
Sayı	Bilimsel Adı	Yöresel Adı
1	<i>Helichrysumarenarium</i>	Sarı ot, Altın renkli ot
2	<i>Thymusvulgaris</i>	Kekik Çayı, Kekik Tohumu
3	<i>Hypericumperforatum</i>	Kantaron Otu
4	<i>Alcearosea</i>	Gül hatmi çiçeği, Hatmiye, Deve Gülü
5	<i>Salviafruticosa</i>	Ada Çayı, Şalba
6	<i>Veronicachamaedrys</i>	Yavşan, yavşan otu
7	<i>Achilleamillefolium</i>	Civan Perçemi, Akbaşlı

Yörede tespit edilen bitkilerden kozmetik amaçlı kullanılan bitkiler aşağıdaki Çizelge 5.3'te gösterilmiştir.

Çizelge 5.3. Bölgede kozmetik olarak kullanılan bitkiler

Kozmetik Olarak Kullanılan Bitkiler		
Sayı	Bilimsel Adı	Yöresel Adı
1	<i>Juniperuscommunis</i>	Yağ Ardıcı Tohumu
2	<i>Pinusnigra</i> Arn. <i>supsp. pallasiana</i>	Karaçam sakızı, Çam Reçinesi

KAYNAKLAR

- Akaydın, G., Şimşek, I., Arıtuluk, Z.C. & Yeşilada, E. (2013). An Ethnobotanical Survey in Selected Towns of Mediterranean Subregion (Turkey). *Turkish Journal of Biology*, (37), 230-247.
- Aktan, T. (2011). *Yenişehir (Bursa) Köylerinin Etnobotanik Özellikleri*. (Yüksek Lisans Tezi, Celal Bayar Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü) 302s, Manisa.
- Aslan, A. (2002). *Ege Bölgesi Bazı Halk İlaçları Üzerinde Etnofarmakognozik Bir Değerlendirme*. (Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü)
- Bulut, G. E. (2008). *Bayramiç (Çanakkale) Yöresinde Etnobotanik Araştırmalar*. (Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü) 440s, İstanbul.
- Cotton, C. M. (1997). *Ethnobotany: Principles and Applications*. England, John Wiley & Sons.
- Çilden, E. (2011). *Paşa yaylası (Aydın) Florası ve Etnobotanik Özellikleri*. (Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü) 159s, Ankara.
- Davis, P. H. (1965). *Flora of Turkey and the Aegean Islands, I-X*, England, Edinburg University Press.
- Deniz, L., Serteser, A. & Kargioğlu, M. (2010). Uşak Üniversitesi ve Yakın Çevresindeki Bazı Bitkilerin Mahalli Adları ve Etnobotanik Özellikleri. *AKÜ Fen Bilimleri Dergisi*, 2010-01, 57-72.
- Doğanoğlu, Ö., Gezer, A. & Yücedağ C. (2006). Göller Bölgesi- Yenişarbademli Yöresinin önemli bazı tıbbi ve aromatik bitki taksonları üzerine araştırmalar. *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 10(1), 66-73.
- Dutkuner, İ., (2004). Eğirdir (Isparta) Yöresi Ormanlarının Floristik Analizi. *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 8(3), 140-144.
- Elçi, B. & Erik, S. (2006). Güdül (Ankara) ve Çevresinin Etnobotanik Özellikleri. *Hacettepe Üniversitesi Eczacılık Fakültesi Dergisi*, 26(2), 57-64.
- Eyiñç, M. (2002). *Kütahya ve Çevresinde Halk İlacı Olarak Kullanılan Bitkiler*. (Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü)
- Gürdal, B., (2010). *Marmaris (Muğla) İlçesinde Etnobotanik Bir Araştırma*. (Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü) 267s, İstanbul.
- Jain, S. K., (2010). *A Manual of Ethnobotany*. Jodhpur, Scientific Publishers.

- Kendir, G. & Güvenç, A. (2010). Etnobotanik ve Türkiye’de Yapılmış Etnobotanik Çalışmalara Genel Bir Bakış. *Hacettepe Üniversitesi Eczacılık Fakültesi Dergisi*, 30(1), 49-80.
- Keskin, L. (2011). *Kadınhanı (Konya) ve Çevresinde Yetişen Bitkilerin Etnobotanik Özellikleri*. (Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü) 254s, Konya.
- Koyuncu, O., Yaylaci, O., Ozturk, D., Potoglu Erkara, I., Savaroglu, F., Akcoşkun, O. & Ardiç, M. (2010). Risk categories and ethnobotanical features of the Lamiaceae taxa growing naturally in Osmaneli (Bilecik/Turkey) and environs. *Biological Diversity and Conservation*, 3(3), 31-45.
- Özgen, U. & Çoşkun, M., (2000). Ilıca (Erzurum) İlçesine Bağlı Köylerde Halk İlacı Olarak Kullanılan Bitkiler, XIII. Bitkisel İlaç Hammaddeleri Toplantısı, Bildiriler, Marmara Üniversitesi Eczacılık Fakültesi, Gürkan, E., Tuzlacı E., (Eds.), 20-22 Eylül, İstanbul.
- Polat, R., Satıl, F. & Selvi, S. (2013). Havran ve Burhaniye (Balıkesir) Yörelerinde El Sanatlarında Yararlanılan Bitkiler Üzerine Etnobotanik Araştırmalar. *Erciyes Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 29(1), 1-6.
- Poyraz Kayabaşı, N. (2011). *Manyas ve Köylerinde Etnobotanik Bir Araştırma*. (Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü) 295s, Balıkesir.
- Sargın, S.A. (2013). *Alaşehir ve Çevresinde (Manisa) Tarımsal Biyoçeşitlilik ve Etnobotanik Araştırmaları*. (Doktora Tezi, Balıkesir Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü) 461s, Balıkesir.
- Satıl, F., Akçiçek, E. & Selvi, S. (2008). Madra Dağı (Balıkesir/İzmir) ve çevresinde etnobotanik bir çalışma. *Biyoloji Bilimleri Araştırma Dergisi*, 1(1), 31-36.
- Selvi, S., Dağdelen, A. & Kara, S. (2013). Kazdağlarından (Balıkesir-Edremit) Toplanan ve Çay Olarak Tüketilen Tıbbi ve Aromatik Bitkiler. *Tekirdağ Ziraat Fakültesi Dergisi*, 10(2), 26-33.
- Uysal, İ., Onar, S., Karabacak, E. & Çelik, S. (2010). Kapıdağ Yarımadası'nın (Türkiye) Etnobotanik Özellikleri. *Biological Diversity and Conversation*, 3(3), 15-22.
- Yücel, E., Tapırdamaz, A., Yücel Şengün, İ., Yılmaz, G. & Ak, A. (2011). Kisecik Kasabası (Karaman) ve Çevresinde Bulunan Bazı Yabancı Bitkilerin Kullanım Biçimleri ve Besin Ögesi İçeriklerinin Belirlenmesi. *Biological Diversity and Conversation*, 4(3), 71-82.

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı : Sefa TAVAS
Doğum Yeri ve Yılı : Acıpayam, 1985
Medeni Hali : Evli
Yabancı Dili : İngilizce
E-posta : sefatavas@ogm.gov.tr

Eğitim Durumu

Lise : Acıpayam Lisesi, 2003
Lisans : SDÜ, Orman Fakültesi, Orman Endüstri Mühendisliği, 2012
SDÜ, Orman Fakültesi, Orman Mühendisliği, 2018

Mesleki Deneyim

Orman Genel Müdürlüğü Mühendisi 2009-.....(halen)